

HAFTALIK BİLGİLENDİRME RAPORU

17 - 23 NİSAN 2023 HAFTASI

İÇİNDEKİLER

KONUŞULMAMASI GEREKENLER-DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN KONULAR	2
CHP İKTİDARININ İLK HAFTASINDA YAPILACAKLAR	3
VAATLERİMİZ	3
17-23 NİSAN 2023 HAFTASI ÖZEL GÜNLER	7
YÖNETİLEMİYEN EKONOMİNİN RESMİ VERİLERLE ÇÖKÜŞÜ	7
DIŞ TİCARET AÇIĞINDA REKORLAR KIRILYOR	10
ALTINA İLGİ PATLAMASI!	11
TÜİK, ENAG VE ENFLASYON!	11
DÜNYADA GIDA FİYATLARI DÜŞERKEN, TÜRKİYE'DE UÇUYOR!	12
MERKEZ BANKASI REZERVLERİ ERİYOR	13
SANAYİDE ÇARKLAR DURMA NOKTASINDA	13
YOLCU GARANTİSİNDE YÜZDE 96'LİK SAPMA	14
BİR YILDA 650 BİN KONUT' VAADİ İMKANSIZ	15
DEĞERİNDEN SONRA GRAMAJI DA DÜŞTÜ	15
EN BÜYÜK İHALE KUZU GRUP'A GİTTİ	16
GELENE GİDENE TAKMIŞ, FATURAYI HALKA KESMİŞ!	16
KANALİZASYONDAN VURGUN YAPMIŞLAR	17
KOCAELİ'NDE İHALE 'ORGANİZASYONU'	18
TOSYALI'NIN TALANI DEPREMİ UNUTTURDU	18
YANDAŞ ANKETÇİLERİ İHYA ETMİŞLER!	20
AKP'Lİ ŞIRNAK BELEDİYE BAŞKANININ AİLE ŞİRKETİNE KIYAK!	20
DERE YATAĞINDA ORGANİZE ÖLÜM	20
MENZİL'DEN, SABUN SATIŞI...	21
HER GÜN EN AZ BEŞ İŞÇİ KATLEDİLDİ	22
ÇOCUK CEZA İNFAZ KURUMLARI	23
DOWN SENDROMLU BİREYLERİN EĞİTİMİ VE KARŞILAŞTIKLARI SORUNLAR	25
İKTİDARIN GÖÇMENLERE 'AÇIK KAPI' POLİTİKASI VE DEMOGRAFİK DEĞİŞİM RİSKİ	28
KİMSEYİ ALDATAMAZ, KANDIRAMAZ!	29
ERDOĞAN, SİYASİ RAKİPLERİYLE HALK ÖNÜNDE YÜZ YÜZE TARTIŞMAKTAN KAÇAMAZ.	30
YANLIŞ ZAMAN, YANLIŞ İNSAN	30
SURİYE KONUSUNDA SOMUT SONUÇ YOK!	32
ÇİN'İN DİPLOMATİK VE SİYASİ AĞIRLIĞINI PEKİŞTİRDİ.	32

KONUŞULMAMASI GEREKENLER-DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN KONULAR

*Kutlama mesajlarının dışında dini konulara girilmemeli. Röportaj ve Televizyon programlarında konu ile ilgili gelen ısrarlı sorulara, laiklik vurgusu ile dini konuların siyasilerin değil konu ile ilgili çalışan İlahiyat kökenli akademisyenler ile din alimlerinin vermesi gerektiğine vurgu yapılmalı. Siyasilerin din konuşmasının dini siyasete alet etmek olduğu vurgusu yapılabilir. Camiye, kışlaya ve okullara siyaset sokulmamalı.

*Ak Parti'nin kendi içerisinde yaşadığı tartışmalara girilmemeli, konu ile ilgili sorular cevaplanmamalıdır. Bu konudaki en önemli yaklaşım "Biz de izlemekteyiz, demokrasimiz açısından gözlemekteyiz." yanıtıdır.

*Türk Ordusu ve Genel Kurmay Başkanlığı ile ilgili eleştirel söylemlerde bulunulmamalı. AKP'nin millet(Milliyetçilik) ve ümmet(Din) siyaseti üzerinden rant elde etmeye çalıştığı, bu ideal doğrultusunda duyguları sömürerek oyunu arttırma çabasında olduğu unutulmamalıdır. Doğruda olsa söylenecek tek bir cümle dahi rakibin eline çok önemli bir fırsat verebilir.

*Türkiye'nin etnik ve mezhepsel, cinsiyet ve sınıfsal yapılanmalarına yönelik daima birleştirici bir söylemde bulunulmalı. Söylemlerimiz Türkiye Cumhuriyeti Vatandaşlığı ortak paydasından hareket etmeli. Kurtuluş savaşındaki birliktelik ruhundan dem vurulmalı, hak arayışlarımızı ve adalet söylemlerimizi belirli zümreler ve olaylar için değil kavramlar ve olgular için kullanmaya dikkat edilmeli.

*Parti'nin iç organlarında konuşulması gereken hususlar medya önünde konuşulmamalı. Ülkenin menfaati için ilkemiz daima 'Kol kırılır yen içinde kalır' olmalıdır. Parti içi sorunların çözüm noktası medya ve kamuoyu değil

parti içi organlardır. Parti sorunlarını kamuoyunda konuşmak ‘Bunlar daha kendi sorunlarını özemezken ülkeyi nasıl yönetecekler’ algısı oluşturup, CHP’ye ve ülkenin geleceğine zarar vermektedir.

*Söylem oluştururken unutulmaması gereken yegane husus; doğru, güncel ve ilkeleri kapsar olmasıdır. Aynı zamanda unutulmaması gereken bir diğer önemli hususta; söylemleriniz tamamen doğru olabilir fakat onun yeri, zamanı ve kime söylendiğidir. Püf noktası, kimin, ne zaman ve nerede söylediğidir. Zira; Doğru, doğru yerde ve doğru zamanda doğrudur.

*Sosyal medya hesaplarından yapılacak paylaşımlarda bireysel görüşler yerine parti politikasına uygun söylemler tercih edilmeli. Zamanlamanın önemi paylaşımın hedef kitlesi ve paylaşım yapılan mecraya göre belirlenmeli.

*Diğer önemli bir husus, bir şeyi sizin kaç kere söylediğiniz değil karşıdakinin duyup duymadığıdır. Doğruları defalarca söylemekten çekinmeyin. Sizin tekrar dediğiniz karşınızdakinin ilk kez duyduğu olabilir. Tekrarın gücüne inanın.

*Eleştirel söylemlerimizi, projelerimizle desteklemeliyiz. Yanlışı gösterip, doğruyu anlatmalı, bunun adresinin de CHP iktidarı olduğu vurgusunu yapmalıyız.

*Her açıklamaya, herkese ve her soruya cevap verilmemeli. Düşük seviyeli söylemlerle ilgili sorulara muhatap almayarak cevap verilmeli. Muhatap almamak çoğu zaman en güzel cevaptır. Muhatap almadığımız ya da o seviyeye inmeyeceğimiz dile getirilmeli. Zira o tarz söylemlerde bulunan insanların amaçları bizleri o polemige sokmaktır, amaçlarına ulaştırmamak için verilecek tek cevap ‘muhatap almıyoruz’ olmalıdır.

CHP İKTİDARININ İLK HAFTASINDA YAPILACAKLAR

***Katar ordusuna peşkeş çekilen Sakarya’daki Tank-Palet Fabrikası’nı hemen geri alıp, şanlı ordumuza iade edeceğiz.**

*Esnafın, pandemi döneminde bankalardan aldığı kredilerin faizlerini silecek, anaparayı ise makul ölçülerde taksite bağlayacağız.

***Bir kararname ile esnafın stopaj vergisini kaldıracağız.**

*Çiftçilerin, bankalardan veya tarım kredi kooperatiflerinden aldıkları kredilerin faizlerini sıfırlayacak, anaparayı ise makul ölçülerde taksite bağlayacağız.

***KYK borçlarından ötürü başlatılan tüm hacizleri durduracak, borçların faizlerini silecek; borçlu iş sahibi olduğunda, anaparayı makul taksitlere böleceğiz.**

*Beşiktaş’taki terör saldırısında hayatını kaybeden 39 polis, 8 sivil toplam 47 şehidimiz için toplanan paraların tamamını faizleriyle birlikte, hak sahiplerine teslim edeceğiz

***15 Temmuz Şehit ve Gazileri için vatandaştan toplanan paraların tamamını faizleri ile birlikte hak sahiplerine vereceğiz**

*Hangi koşulda bedeli ne olursa olsun; vatan topraklarına sahip çıkacak, Süleyman Şah Türbesi’ni vatan toprağına geri götürerek, orada şanlı bayrağımızı dalgalandıracağız.

VAATLERİMİZ

TARIM

*Tarımsal üretimde kullanması için çiftçiye ÖTV’siz KDV’siz **kırmızı mazot** vereceğiz.

***Ziraat Bankası** kuruluş amacına uygun olarak, çiftçiye **üretim için ucuz kredi** verecek.

*Çiftçimizin kredi, **su ve elektrik borç faizlerini sileceğiz**, anaparayı ise yapılandıracağız.

*Her köye **en az bir teknik personel** ataması yapacağız.

*Çiftçiye verilecek destek **milli gelirin en az %1’i** olacak. Ödeme her yıl Ekim ayında yapılacak.

*Ürün taban fiyatlarını bir yıl önce açıklayacağız. Hububat, yağlı tohum, baklagiller gibi belli ürünlerde **alım garantisi** vereceğiz.

*Tarımsal sulamada kullanılan **elektrik ve sulama faturaları hasattan sonra** ödenecek.

***Tarım kooperatiflerinin** yaygınlaşmasını teşvik edeceğiz.

***Tarım destekleri ve araçları haczedilemeyecek**, desteklerden kesinti yapılamayacak.

*Hasat döneminde **ithalatı yasaklayacağız**.

*Kadınların ve gençlerin tarımda istihdamının artması için **sosyal güvenlik primlerinin devlet tarafından** ödenmesini sağlayacağız.

SANAYİ ve TEKNOLOJİ

*Sanayicinin ve esnafın **elektrik borçlarının faizlerini** sileceğiz.

***Arıtma tesislerinin enerji bedellerini** devlet ödeyecek.

*FABKA projesi ile girişimcilere **düşük maliyetli anahtar teslim fabrikalar** inşa edeceğiz.

*Her OSB'de teknik eğitim veren 6 yıllık ve yatılı **Teknoloji Lisesi** kurulacak.

***Enerji Kooperatiflerinin** yaygınlaşmasını teşvik edeceğiz

***Yenilenebilir enerji** için YEKDES adında yeni bir **destekleme mekanizması** kuracağız.

*Sanayicimizin ihtiyaç duyduğu **teknik personeli yetiştirecek** mesleki eğitim politikaları kararlılıkla takip edeceğiz.

*Mesleki eğitim almış gençlerimizin, **kendi alanlarında çalışmalarını** teşvik edeceğiz.

KOBİLER

***Şirketlerin KDV alacaklarını** gecikmeden ödeyeceğiz.

*KOBİ kredilerinden alınan **Banka ve Sigorta Muameleleri Vergisini** sıfırlayacağız.

***Katma değeri yüksek ürün üretecek firmalar** için özel kredi ve vergi desteği sağlayacağız.

*KOBİ'lerin **devletten alacaklarını** ödeyeceğiz.

*OSB'lerde KOBİ'ler için **enerjiyi özel olarak fiyatlandıracağız**.

*KOBİ'lere **vergi indirimi** teşviki vereceğiz.

***Kara liste** bir defaya mahsus sileceğiz.

VERGİ İNDİRİMLERİ

*Motor hacmi 1600 cc ve altındaki otomobillerde **ÖTV'ye 1/4 oranında indirim** uygulayacağız.

***Gazilere ve şehit yakınlarına** 3 yılda bir vergilerden muaf araç alma hakkı vereceğiz.

***Damga Vergisi'ni** kademeli bir şekilde kaldıracağız.

***İlk internet aboneliklerinden** vergi almayacağız.

*Ücretlilerin **eğitim ve sağlık harcamalarını**, gelir vergisinde indirim konusu yapacağız.

GENÇLER

*Gençlerin alacağı **ilk sıfır otomobilde, cep telefonunda ve oyun konsolunda ÖTV'yi** kaldıracağız.

*Gençlere **pasaport ücretsiz olacak**; yurtdışına çıkışta **harç ödeme** uygulamasını kaldıracağız.

*Gençler, sigorta kapsamında olduğu aile bireylerinin vefatı halinde **ilk sigortalı işgününe kadar sigorta hizmetinden yararlanmaya** devam edecek.

*İşe ilk giren yeni mezunların **2 yıl süreyle vergi ve prim ödemelerini devlet karşılayacak**.

*ADS kapsamındaki ailelerde gençlere **kamu istihdamında öncelik** sağlanacak.

***Yurt sorununu** bir yılda çözeceğiz

*Yeni evli çiftlerin **ilk satın alacağı evde KDV'yi yarıya** düşüreceğiz.

***Evlilik öncesi bütün taramaların ücretsiz** olarak yaptırılmasını sağlayacağız.

*Üniversiteli gençlere **kültür-sanat etkinliklerine** katılmaları için, içine belli miktarda para yüklenmiş kart vereceğiz.

KADINLAR

***İstanbul Sözleşmesi'**ne 1 hafta içerisinde yeniden taraf olacağız.

*Kadın cinayetlerinin failleri için **ceza indirimi uygulanmayacak.**

***Doğum için işten ayrılan** kadınların işe dönmesi halinde işverene **vergi teşviki uygulayacağız.**

***Kadınların ve gençlerin kooperatif** kurmalarını teşvik edeceğiz.

*Aile Destekleri Sigortası kapsamında "**Yeni Başlangıçölar Fonu**" kuracağız İhtiyaç duyan boşanmış kadınlara ev kurma desteği sağlayacağız.

*Ebeveynler için çocuk iznini yeniden düzenleyeceğiz, **babalık izninin süresini** uzatacağız.

***Kreşlerin ve sığınma evlerinin** sayısını artıracacağız.

*Rahim ağzı kanserini önleyen **HPV aşısı ücretsiz** olacak

ESNAF

*Ticaret erbabına **sicil affı** getireceğiz.

***Kira stopajını** kaldıracacağız.

*BAĞ-KUR prim borcu olsa dahi **esnafın ve bakmakla yükümlü oldukları ailelerinin sağlık** hakkından yararlanmasını sağlayacak net yasal düzenlemeleri yapacağız.

*Esnafımıza **emeklilik için geriye doğru borçlanma** hakkı tanıyacağız.

***Esnaf Destekleri Sigortası Fonu'**nu kuracağız.

ÖĞRETMENLER

*Öğretmen **atamalarını gerçekleştirecek**, alımlarında **sözlü sınavı kaldıracacağız.**

***Öğretmen maaşlarını** iyileştireceğiz.

***Bütün öğretmenler kadrolu olacak**, ücretli ve sözleşmeli öğretmen ayırımına son vereceğiz.

*Her yıl 24 Kasım Öğretmenler Günü'nde öğretmenlere **bir maaş ikramiye** vereceğiz.

*Öğretmenlere sağlayacağımız **3600 ek gösterge** imkânının yanında, eğitim-öğretim tazminatlarını da artıracacağız.

***Ek ders ücretini** iki katına çıkaracağız.

*Okullar açık olduğunda **toplu taşıma araçları tüm eğitim çalışanlarına ücretsiz** olacak.

*Öğretmenlerin **aile bütünlüğünü** her koşulda sağlayacağız.

SAĞLIK HİZMETLERİ

***Yurttaşımızın prim borcuna bağlı olmaksızın**, Genel Sağlık Sigortası kapsamı içinde yer alabilmesini sağlayacağız.

*Katkı payı, ilave **ücret ve fark ücretlerini** kaldıracacağız.

*Yurttaşlarımızın **periyodik sağlık kontrollerini ücretsiz** gerçekleştireceğiz.

*Şehir hastaneleri açılırken **kent merkezlerinde kapatılan** devlet hastanelerini yeniden açacağız.

***Askeri hastaneleri** yeniden açacağız.

***Refik Saydam Hıfzıssıhha Enstitüsü'nü** yeniden açacak, ilaç, aşı, serum, tıbbi malzeme ve tıbbi cihaz üretimini stratejik sektörlerindeki **AR-GE çalışmalarına** destek vereceğiz.

***Tıp teknoparklarını** kuracağız.

*Meslek Hastalığı Hastaneleri'ni ve Çocuk Hastaneleri'ni yaygınlaştıracacağız.

SAĞLIK ÇALIŞANLARI

*Sağlıkta şiddetin önlenmesi için caydırıcı bir yasa çıkaracağız.

*Sağlık personeli atamalarını derhal yapacağız.

*Aile Hekimlerinin iş yükünü azaltmak için yardımcı sağlık çalışanı ataması yapacağız.

*Her bir sağlık mesleği üyesi tek tipte devlet memuru olarak istihdam edilecek.

*Sağlık çalışanlarının ek göstergeleri 3600'den başlamak üzere kademeli olarak yükseltilecek.

*Çalışma saatlerini Uluslararası Çalışma Örgütü normlarına uygun hale getireceğiz.

MUHTARLAR

*Tek bir muhtarlık kanunu olacak.

*Muhtarlık seçimleri için birleşik oy pusulası esası getirilecek.

*Bağımsız bir muhtarlık evi olacak.

*Muhtarlıklara yardımcı büro personeli tahsis edilecek.

*Kaldırılan köy tüzel kişilikleri yeniden oluşturulacak.

*Her muhtarlığın ayrı bir bütçesi olacak.

*Sosyal yardımlar, muhtarlıklar aracılığı ile dağıtılacak.

*Belediye meclisinde, muhtarın seçildiği mahalleyle ilgili bir karar alınacaksa, o kararın görüşüldüğü belediye meclisi toplantısına muhtar da katılacak, toplantıda söz ve karar sahibi olacak.

*Muhtar, belediye ile birlikte sosyal projeler geliştirecek.

*"Türkiye Muhtarlar Birliği" kurulacak.

ÇALIŞANLAR

*Asgari ücret enflasyona yenilmeyecek asgari ücrete 6 ayda bir zam yapılacaktır.

*Kıdem tazminatı çalışma yılı şartı olmaksızın kullanılabilen bir hak olacak.

*Esnek çalışma modellerine son verecek, güvenceli istihdama öncelik vereceğiz.

*İşsizlik Sigortası Fonu'nu amacına uygun kullanacağız.

*Kapsam dışı bırakılan taşeron işçileri kadroya alacağız.

*3600 Ek Gösterge ve EYT meselesini çözeceğiz.

*KHK ile ihraç edilip, hakkında beraat ve göreve iade kararı verilenleri görevine iade edeceğiz.

ÇOCUKLAR

*Eğitim parasız olacak çocuklarımıza eşit olanaklar sunacağız.

*Öğrencilerin kitap, kırtasiye, çanta, kıyafet ve hatta servis ihtiyaçları ücretsiz karşılanacak.

*Okullarda öğrencilerin su ve öğle yemekleri ücretsiz olarak MEB tarafından karşılanacak.

*Yetiştirme yurdundan ayrılmak zorunda kalanlara kamuda istihdam olanağı sağlayacağız.

YAŞLILAR

*Huzurevinde yaşayan yoksul yaşlıların harçlıklarını arttıracacağız.

*Eşi vefat eden kadınlara yapılan sosyal yardım miktarını arttıracacağız.

*65 yaş üzerindeki yurttaşlarımızın kültür, sanat ve spor etkinliklerinden ücretsiz yararlanmalarını sağlayacağız.

*Emeklilerimize, Turizm Bakanlığı ve TÜRSAB iş birliği sayesinde makul ücretlerle gezi ve tatil olanağı sağlayacağız.

***Uzun Dönem Yatılı Kurum Bakımı** hizmeti için sırada beklemeyi sonlandıracağız.

***Kısa Süreli ve Geçici Bakım hizmetlerini** etkin ve yaygın hale getireceğiz.

*Alzheimer/Demans hastalarına yönelik **yatılı ve gündüz hizmetlerini** yaygınlaştıracacağız.

17 - 23 NİSAN 2023 HAFTASI ÖZEL GÜNLER

*17 Nisan 2023 Pazartesi Kadir Gecesi

***17 Nisan Köy Enstitüleri Günü** 17 Nisan 1940 tarihinde Türk Halkının eğitiminde büyük bir mihenk taşı olan ve Türkiye'de ilkokul öğretmeni yetiştirmek için hazırlanan Köy Enstitüleri Kanunu kabul edildi.

*17 Nisan 1993'de Türkiye'nin 8. Cumhurbaşkanı **Turgut Özal kalp yetmezliği nedeniyle hayatını kaybetti.** Atatürk'ten sonra görev başında ölen ikinci Cumhurbaşkanı Turgut Özal'ın ölümü nedeniyle ülke çapında 5 günlük yas ilan edildi. Yurtta ve temsilciliklerde bayraklar yarıya indirildi, maçlar iptal edildi ve radyo ve televizyonların program akışları değiştirildi.

*17 Nisan Dünya Hemofili Günü

*18 Nisan 1960'da CHP'yi ve basını soruşturmak üzere TBMM'de Tahkikat Komisyonu kuruldu. İnönü, "bu demokratik rejim istikametinden ayrılıp onu baskı rejimi haline götürmek tehlikeli bir şeydir. Bu yolda devam ederseniz ben de sizi kurtaramam" dedi.

*20 Nisan 2023 Perşembe Ramazan Bayramı Arefesi

*21 – 22 – 23 Nisan 2023 Cuma, Cumartesi, Pazar Ramazan Bayramı

*21 - 28 Nisan Ebeler Haftası

***22 Mart Dünya** Dünyamızın yaşamı ve güzelliğini kutlayarak karşı karşıya kaldığı çevresel tehditlere dikkat çekmek amacıyla düzenlenen bir gündür.

*23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı

*23 Nisan Dünya Kitap Günü

YÖNETİLEMİYEN EKONOMİNİN RESMİ VERİLERLE ÇÖKÜŞÜ

• **İşsizlik oranı:** Aksi hedeflenmesine rağmen Türkiye 2022 yılında tarihinin en büyük dış ticaret açığını vermişti. Dış ticaret açığındaki büyüme eğilimi geçen yılki büyümenin üzerine bu yıl da devam ediyor. Yılın ilk çeyreğinde ihracat yüzde 2,5 oranında artarak 61,6 milyar dolarda kalırken, ithalat yüzde 11,4 oranında büyüyerek 96,5 milyar dolara çıktı. İlk çeyrekte 34,9 milyar dolarlık dış ticaret açığı verildi

• Merkez Bankasının, Suudi Arabistan'ın 5 milyar dolarlık mevduat yatırması ve Hazine'nin uluslararası piyasalardan yaptığı 2 milyar 250 milyon dolarlık borçlanmanın hesaplara girdiği 17 Mart'ta 126,9 milyar dolara yükselen brüt rezervi, son iki haftada 4,5 milyar dolar azalarak 31 Martta yeniden 122,4 milyar dolara geriledi. Eksi durumdaki net rezervi ise 1,3 milyar dolar daha azalarak -43 milyar dolara kadar düştü.

• Yabancı portföy yatırımcılarının yıl başından bu yana yaptıkları net satışlar 861 milyon dolara ulaştı.

• Son aylarda aralıksız bir büyüme eğilimi sergileyen vatandaşların bireysel kredi ve kredi kartı borçları, 24 - 31 Mart haftasında 44 milyar lira daha artarak 1 trilyon 896 milyar liraya kadar çıktı. Vatandaşların banka borçlarında yılbaşından bu yana ise 322 milyar liralık artış yaşandı.

• Risk merkezinin verilerine göre bu yılın ilk iki ayında 141 bin 802 kişi bireysel kredi borcunu, 115 bin 485 vatandaşa ise kredi kartı borcunu ödeyemediği için bankalar tarafından icra takibine alındı.

• Martta altın ve Borsa dışındaki tüm finansal yatırım araçları tasarruf sahiplerini reel olarak zarara uğrattı.

• Adalet Bakanlığının açıkladığı Adli Sicil istatistiklerine göre 2022 yılında icra dairelerinde toplam 33 milyon 275 bin dosya işlem gördü.

DIŞ AÇIK BÜYÜMEYE DEVAM EDİYOR

• Aksi hedeflenmesine rağmen Türkiye 2022 yılında tarihinin en büyük dış ticaret açığını vermişti. Dış ticaret açığındaki büyüme eğilimi geçen yılki büyümenin üzerine bu yıl da devam ediyor.

- İhracatın yüzde 4,4, ithalatın ise yüzde 4,2 oranında arttığı mart ayında dış ticaret açığı ise yüzde 52,8 oranında büyüdü. Martta 23,6 milyar dolarlık ihracata karşılık 32,2 milyar dolarlık ithalat yapıldı ve 8,6 milyar dolarlık dış ticaret açığı verildi.

- Yılın ilk çeyreğinde ise ihracat yüzde 2,5 oranında artarak 61,6 milyar dolarda kalırken, ithalat yüzde 11,4 oranında büyüyerek 96,5 milyar dolara çıktı. İlk çeyrekte 34,9 milyar dolarlık dış ticaret açığı verildi.

- Mart sonu itibarıyla son 12 aylık dış ticaret açığı 117,9 milyar dolara kadar çıktı. Ancak yılın ilk üç aylık dönemdeki eğilimin kalan dokuz aylık dönemde de devam etmesi halinde 2023 yılı açığının 140 milyar doları bulma olasılığı bulunuyor.

MERKEZ BANKASI REZERVİ

- Merkez Bankasının, Suudi Arabistan'ın 5 milyar dolarlık mevduat yatırması ve Hazine'nin uluslararası piyasalardan yaptığı 2 milyar 250 milyon dolarlık borçlanmanın hesaplara girdiği 17 Mart'ta 126,9 milyar dolara yükselen brüt rezervi, son iki haftada 4,5 milyar dolar azalarak 31 Martta yeniden 122,4 milyar dolara geriledi. Eksi durumdaki net rezervi ise 1,3 milyar dolar daha azalarak -43 milyar dolara kadar düştü.

- Tamamı yükümlülüklerden oluşan brüt rezervin 70,2 milyar doları döviz, 52,2 milyar doları ise altın varlıklarından oluşuyor. Son hafta döviz varlıklarında 1,1 milyar dolarlık, altın varlıklarında ise 1,2 milyar dolarlık azalma oldu.

- Merkez Bankasının, swap borçları da dahil toplam döviz-altın borçları 697 milyon dolar artarak 182,5 milyar dolar oldu. Bu tutarın 121 milyar doları bilanço içi (bankalara, Hazineye, diğer ülkelere v.b) olan borçlardan oluşuyor. Bilançoda gözükmeyen Türkiye'deki bankalara ve bazı ülkelerin merkez bankalarına olan swap borçları ise 850 milyon dolar artarak 61,4 milyar dolara yükseldi.

- Kamunun, Merkez Bankasındaki döviz mevduatı, Merkez Bankasının yükümlülüğü sayılmadığında swap borcu hariç net rezervi geçen hafta 457 milyon dolar azalarak 18,5 milyar dolara indi. Ancak, swap borcu yükümlülüklerle dâhil edildiğinde ise net rezerv 1,3 milyar dolar azalarak -41,6 milyardan -43 milyar dolara indi.

- Swap borçlarının, diğer bir ifadeyle Merkez Bankasının satıp sonra kiraladığı (**sat-kirala**) borçlarının brüt rezerv içerisindeki payı ise 31 Mart itibarıyla yüzde 50,2 olarak hesaplandı.

YABANCI YATIRIMCI ÇIKIŞI SÜRÜYOR

- Yabancı portföy yatırımcılarının Borsa İstanbul'daki hisse senedi piyasaları ile devlet iç borçlanma kağıtlarına yaptıkları yatırımlardaki azalma da sürüyor.

- Merkez Bankasının verilerine göre son iki haftada yabancı yatırımcılar hisse senedi ve iç borçlanma piyasalarında net olarak 58,8 milyon dolarlık daha satış yaptılar.

- Yabancı portföy yatırımcılarının yıl başından bu yana yaptıkları net satışlar 861 milyon dolara ulaştı.

KREDİ VE MEVDUAT GELİŞMELERİ

Mevduat

- Bankalardaki mevduat, 24 -31 Mart haftasında bir önceki hataya göre 13,8 milyar lira artarak 9,96 trilyon lira oldu.

- Kur korumalı mevduatlarda faiz üst sınırının kaldırılmasının da etkisiyle döviz mevduatları 3 milyar dolar azalarak 212 milyar dolara yükseldi. Aynı haftada, TL mevduatlarda ise 46 milyar liralık artış yaşandı.

- Aynı haftada gerçek kişilerin, döviz mevduatında 702 milyon dolarlık azalış, TL mevduatlarında da 66 milyar liralık artış yaşandı.

- Kur korumalı mevduatlar 28 milyar lira daha artarak 1 trilyon 701 milyar lira ile şimdiye kadarki en yüksek noktaya çıktı. TL'den açılan KKM'lerde de faiz tavanının kaldırılması önümüzdeki haftalarda da hem mevduat faizlerinin hem de KKM'deki mevduatın artmasını sağlayacak.

- **Dolarizasyon:** Sadece döviz mevduatlarının toplam mevduattaki payını gösteren dolarizasyon oranı **tüm mevduatlar** için 40,8'e indi.

- **Dolarizasyon oranı gerçek kişilere** ait (tasarruf mevduatı) mevduatlarda ise yüzde 44,7 oldu.

- Döviz endeksli olması nedeniyle, kur korumalı mevduatlar da döviz mevduatlarına dâhil edilerek hesaplanan **gerçek dolarizasyon** oranı ise yüzde 57,8 olarak hesaplandı.

Krediler

- Kredi stoku ise 24 – 31 Mart haftasında 158 milyar lira genişleyerek 8,52 trilyon liraya yükseldi. TL kredilerin 125 milyar lira arttığı haftada, döviz kredilerinin TL karşılığında 33 milyar liralık, dolar cinsinden ise 915 milyon dolarlık artış oldu. Döviz kredileri 131,7 milyar dolara çıktı.
- **Batık Krediler:** Bankaların zamanında tahsil edemediği için takibe aldıkları krediler ise 158,6 milyar liraya indi.

VATANDAŞIN BORÇLARI ÇIĞI GİBİ BÜYÜYOR

- Son aylarda aralıksız bir büyüme eğilimi sergileyen vatandaşların bireysel kredi ve kredi kartı borçları, 24 - 31 Mart haftasında 44 milyar lira daha artarak 1 trilyon 896 milyar liraya kadar çıktı. Vatandaşların banka borçlarında yılbaşından bu yana ise 322 milyar liralık artış yaşandı.
- Vatandaşların borcunun 1 trilyon 310 milyar lirası bireysel (konut, otomobil, ihtiyaç) kredilerinin, 585 milyar lirası da kredi kartı borç bakiyelerinden kaynaklanıyor. Son hafta tüketici kredilerinde 18,7 milyar liralık, kredi kartı borçlarında ise 25,5 milyar liralık artış yaşandı.
- **TAKİPTEKİ BORÇ:** Vatandaşların vadesinde ödeyemediği için bankalar tarafından icraya verilen ve henüz varlık yönetim şirketlerine devretmedikleri takipteki borçları ise 33,1 milyar liraya yükseldi. Bankaların takipteki bu borçlarını düşük bir bedel karşılığında varlık yönetim şirketlerine devrediyor olmaları bu rakamı olduğundan daha düşük gösteriyor.
- **Vatandaşların bankalar ve finansal şirketlerden ayrı olarak TOKİ'ye taksitli konut alımları nedeniyle 28 milyar lira, varlık yönetim şirketlerine de 36 milyar lira borcu bulunuyor.**

BANKA BORCUNU ÖDEYEMEYENLER

- Risk merkezinin verilerine göre bu yılın ilk iki ayında 141 bin 802 kişi bireysel kredi borcunu, 115 bin 485 vatandaş ise kredi kartı borcunu ödeyemediği için bankalar tarafından icra takibine alındı.
- Hem kredi kartı hem de bireysel kredisi yüzünden takibe alınanlar tek kişi sayıldığında 214 bin 939 kişi Ocak ve Şubat aylarında bankalar tarafından icraya verildi.
- Bankalar tarafından önceki beş yıllık dönemde icraya verildikleri halde borçları devam edenlerin sayısı ise 3 milyon 865 bin 446 kişi olarak açıklandı.
- Buna göre 2 milyon 417 bin 202 kişi bankaların, 2 milyon 31 bin 56 kişi de varlık yönetim şirketlerinin takibinde bulunuyor. *(Not: Hem bankaların hem de varlık yönetim şirketlerinin takibinde bulunanlar tek kişi sayıldığı için toplam rakam bu iki rakamın toplamından düşük kalıyor)*

FAİZ ORANLARI

Kredi ve Mevduat Faiz Oranları

- Bankaların, 24-31 Mart 2023 günleri arasında açılan tüm vadelerdeki **TL cinsinden vadeli mevduata** uyguladığı ortalama faiz oranı yüzde 19,97'den yüzde 20,44'e çıktı. KKM'de faiz üst sınırının kaldırılarak dolaylı faiz artırımı gidilmesi yüzünden üç ay vadeli TL mevduatın faizi ise yüzde 29,23'ü buldu.
- Söz konusu hafta kullanılan tüketici kredilerinin (ihtiyaç + taşıt + konut) ortalama faizi önceki haftaya göre 0,47 puan artarak yüzde 28,37'ye çıktı.
- Bankalar tüketicilere ihtiyaç kredisini ortalama yüzde 32,26, taşıt kredisini yüzde 24,56, konut kredisini ise yüzde 17,79 yıllık faiz oranıyla kullandı.
- TL cinsinden ticari kredi faizi 0,08 puan azalarak yüzde 14,78'e indi. Dolar cinsinden ticari kredi faizi yüzde 9,86 Euro cinsinden olanın faizi de 6,50 oldu.

Merkez Bankası Faizi

- *Merkez Bankaları ise ortalama yüzde 8,5 faiz oranıyla fonlamayı sürdürdü.*

Risk Primi (CDS)

- Hazinesin iki yıl vadeli TL cinsinden iç borçlanma kağıdının faizi geçen hafta 1,35 puan artarak yüzde 14,43'e çıkarken, 5 yıl vadelinin faizi yüzde 11,07'de kaldı. On yıl vadelinin faizi de 10,32'ye indi.

- Türkiye'nin, CDS'i (risk primi) ise **bir önceki haftaya göre** yüzde 3.83 oranında artarak 521,15'ten 541,1'e çıktı.
- Hazinesinin 5 yıl vadeli dolar cinsinden dış borçlanma tahvillerinin piyasa faizi yüzde 8,99'a çıktı. Hazine geçen hafta 2,5 milyar dolarlık bir tahvil ihracıyla uluslararası piyasalardan yıllık yüzde 9,3 faiz oranıyla borçlandı.

TASARRUF SAHİBİ ALTIN VE BORSA ARASINDA SIKIŞTI

- Martta altın ve Borsa dışındaki tüm finansal yatırım araçları tasarruf sahiplerini reel olarak zarara uğrattı.
- Martta TL mevduat sahipleri reel olarak yüzde 0,8, parasını dolarda tutanlar yüzde 1,4, Euro'da tutanlar yüzde 1,5, Devlet tahvillerinde tutanlar ise yüzde 4,4 oranında reel olarak zarara uğradılar. Altın yatırımcısı yüzde 1,5 ve Borsa ise yüzde 1,4 oranında reel getiri sağladı.

DÖVİZ KURU-ALTIN-BORASA

- Merkez Bankasının açıkladığı döviz kurlarına göre geçen hafta dolar kuru bir önceki hafta sonuna göre yüzde 0,42, Euro kuru yüzde 0,73 oranında arttı. Kurlar 7 Nisan itibarıyla sırasıyla 19,23 TL ve 21 TL oldu.
- 2022 yılında 16,56 TL olan ortalama dolar kuru ise 1 Ocak – 7 Nisan itibarıyla 18,88 TL olarak gerçekleşti. Ortalama kur geçen yılın ortalamasına göre şimdiden yüzde 14 arttı.
- Geçen hafta gram altın fiyatı bir önceki haftaya göre yüzde 2,21 oranında artarak 1.242 lira oldu.
- Borsa endeksi ise (BİST100) geçen hafta yüzde 2,32 oranında yükseldi.

2022 YILINDA İCRA DAİRELERİNDE 33,3 MİLYON DOSYA İŞLEM GÖRDE

- Adalet Bakanlığının açıkladığı Adli Sicil istatistiklerine göre 2022 yılında icra dairelerinde toplam 33 milyon 275 bin dosya işlem gördü.
- Bu dosyaların 24 milyon 299 bini 2021 yılında sonuçlandırılmayıp 2022 yılına devredilen dosyalardan, 9 milyon 46 bini ise yıl içerisinde gelen yeni dosyalardan oluştu. Yeni gelen dosya sayısı önceki yıla göre yüzde 7,9 oranında arttı.
- Yıl içerisinde 8 milyon 281 bin dosya sonuçlandırıldığı için 2023 yılına 24 milyon 995 bin dosya aktarıldı.

DIŞ TİCARET AÇIĞINDA REKORLAR KIRILYOR

Dış ticaret açığı mart ayında büyümeye devam ederek 8,6 milyar dolar olurken, ocak-mart dönemi açık toplamı 35 milyar dolara yaklaştı. Ticaret Bakanı, aylık ihracat rekoru kırıldığını öne sürerken, ithalattaki ve dış ticaret açığındaki patlamanın yarattığı büyük tehlikeyi, yükselen cari açık riskini gizliyor!

Mart ayı dış ticaret verileri, riskli tablonun ağırlaşarak devam ettiğini, dış ticaret açığının üç ayda 34,9 milyar dolara yükselerek bugüne kadar ilk çeyrek itibarıyla en yüksek dış ticaret açığı tutarına ulaştığını gösterdi.

Ticaret Bakanı sadece ihracat boyutunu öne çıkartarak martta aylık bazda ihracat rekoru kırıldığını dile getirirken, ithalat ve dış ticaret açığındaki büyük artışı, oluşan ciddi riskleri göz ardı etmeye yöneldi.

Açıklanan rakamlara göre, martta ihracat, geçen yılın aynı ayına göre yüzde 4,4 artışla 23 milyar 596 milyon dolar, ithalat ise, yüzde 4,2 artışla 32 milyar 169 milyon dolar tutarında gerçekleşti. Aylık dış ticaret açığı 8,6 milyar dolar oldu. Böylece ocak-mart dönemi üç aylık dış ticaret açığı toplamı 34,9 milyar dolara yükseldi. Mart ayında ihracatın ithalatı karşılama oranı yüzde 73,4 olarak belirlenirken, ocak-mart dönemi itibarıyla bu oran yüzde 64 seviyesinde kaldı.

Bu yılın ilk çeyreğinde üç aylık ihracat yüzde 2,5 artışla 61 milyar 588 milyon dolar, ithalat yüzde 11,4 oranında artışla 96 milyar 489 milyon dolar oldu. Üç aylık dönemde oransal olarak ithalat artışı, ihracatın 4 katından fazla düzeyde. Geçtiğimiz yılın mart ayına göre, yıllık verilere bakıldığında ihracat toplamı 255,8 milyar dolar, ithalat toplamı 373,7 milyar dolar olurken bir yılda gerçekleşen dış ticaret açığı tutarı 118 milyar dolara ulaşüyor.

Bu yılın başından bu yana üç ayda 35 milyar dolara yaklaşan dış ticaret açığının, yılsonunda en az 140-150 milyar dolara ulaşacağını, döviz gelirleriyle giderleri arasındaki makasın büyüyeceğini şimdiden öngörmek olanaklı. Bu süreç aynı zamanda cari açığın da çok ciddi düzeylere çıkacağını ve döviz ihtiyacının olağanüstü boyutlarda artacağını gösteriyor. Deprem bölgesinde yaşanan felaketin ardından bu illerde önemli ölçüde gerileyen ekonomik faaliyet, üretim ve ihracat kayıplarının dış ticaret tablosundaki olumsuzlukları büyüttüğü gözleniyor. Dolar/Euro paritesinden kaynaklı ihracat kaybının tutarı mart ayında 349 milyon dolar olarak açıklanırken, deprem felaketi sonrası bu illerin üretim ve ihracatındaki gerilemeyle birlikte aylık kaybın 1 milyar dolara

yaklaştığı söylenebilir. Kısa sürede afet bölgesinde ekonominin toparlanması güç görünürken, bunun dış ticarete ve dış ticaret açığına olumsuz yansımalarının şimdiden öngörülerek telafi yollarının aranması, yeni destekler sağlanması kaçınılmaz.

Yakın do nemde yaklaşan turizm sezonu ve turist sayısında artışla birlikte turizmden sağlanacak döviz gelirlerinin artmasıyla, açıkların kısmen telafi edilmesi dışında ciddi ve somut bir seçenek görünmüyor. **Buna karşılık yaklaşan seçim ve iktidar değişikliği olasılığının gerçekleşmesiyle oluşacak güven ortamı, döviz girişleri ve sermaye akışı için oldukça önemli ve ciddi bir başka olumlu alternatif.**

ALTINA İLĞİ PATLAMASI!

Politika faizinin enflasyonun altında ve negatif düzeyde tutulması, dövizin Merkez Bankası rezervlerini eksiye düşürme pahasına arka kapı satışlarıyla baskılanması, ihracatçının dövizinin yüzde 40'ına el konulması ALTINI ön plana çıkarttı. Yatırım araçlarının aylık getirisinde en yüksek kazancı külçe altının sağlaması, altına olan talebi ve altın ithalatını patlattı!

Türkiye İstatistik Kurumu'nun (TÜİK) Yatırım Araçlarının Aylık Getirisine ilişkin verileri, son birkaç aydan bu yana olduğu gibi mart ayında da en yüksek kazanç sağlayan yatırım aracının 'külçe altın' olduğunu gösteriyor. Külçe altın yatırımcısı mart ayında üretici fiyatları enflasyonu (Yİ-ÜFE) karşısında yüzde 3,32, Tüketici Enflasyonu (TÜFE) karşısında ise yüzde 1,45 net getiri elde etti. Borsa (BİST), dolar, euro, mevduat faizinin sağladığı aylık getiri külçe altının gerisinde kalırken, Devlet İç Borçlanma Senedine (DİBS) yatırım yapanlar ise yüzde 4,38 zarar etti.

İktidarın piyasa ekonomisinden kumanda ve kontrollü ekonomiye geçiş yönünde attığı adımlarla Merkez Bankası (MB) politika faizini düşürerek, yüzde 50,5 oranındaki enflasyon karşısında yüzde 8,5 düzeyine indirmesi, döviz kurlarının ise MB rezervlerinin eksiye düşürülmesi pahasına baskılanması, faiz ve döviz yatırımcı açısından cazip olmaktan çıkarttı. Para ve döviz piyasalarında krizi derinleştiren, kurları ve faizi her an patlamaya hazır bombaya dönüştüren iktidar; Kur Korumalı Mevduat (KKM) hesaplarında uygulanan faiz tavanını kaldırarak, bu hesaplara uygulanacak mevduat faizlerini serbest bırakmak zorunda kaldı. Bir haftada mevduat faizleri yüzde 26-36 arasına yükseldi. Faiz indirimi politikasının iflasını ilan eden bu kararın yansımaları yakında görülecek.

Dövizde ise kurları baskılayarak adeta sabitleyen iktidarın liralasma politikası çöküşe geçti. Anlaşılan MB kararıyla ihracatçıların döviz gelirlerinin yüzde 40'ına el koyan ekonomi yönetiminin bu hamlelerine karşı işletmeler, şirketler, sanayici ve ihracatçılar, büyük tasarruf sahipleri varlıklarını iktidara ve enflasyona karşı korumak, sermayelerini güvenceye almak için altına yöneldi.

*Gerek TÜİK'in yatırım araçları gerekse Ticaret Bakanlığı'nın dış ticaret verileri altına yönelik bu eğilimdeki artışı teyit ederek somut şekilde ortaya koyuyor.

Geçen yılın ocak-mart döneminde 2,6 milyar dolar olan altın ithalatı, bu yıl 11,5 milyar dolara yükselerek yüzde 336 arttı. Altına yönelik talep ve ithalattaki artış bu şekilde devam ettiği takdirde yılsonunda altın ithalatı 50 milyar doları bulabilir. Türkiye ortalama olarak yıllık 14-16 milyar dolarlık altın ithal ediyor. Salgın sonrası normalleşmeyle 2022 yılında 23,4 milyar dolar oldu.

Geçmiş yıllardaki ithalatın tamamına, 2002'deki ithalatın yarısına yakın bir altın ithalatının bu yıl üç ayda gerçekleşmesi, iktidarın faiz-döviz politikalarına karşı korunma ve güvence olarak altına yönelmede patlama yaşandığının göstergesi. **Aynı zamanda üretken olmayan bir alana milyar dolarların akıtılması, iktidarın ekonomi modelindeki iflas ve çöküşün bir başka somut kanıtı.**

TÜİK, ENAG VE ENFLASYON!

Mart ayı enflasyon rakamları TÜİK'in verilerinin güvenilirliğini yeniden tartışmaya açtı. Market, pazar ve yaşam gerçekleriyle örtüşmeyen bu veriler, iktidar tarafından 'enflasyon düşüyor' iddiasına malzeme yapıyor. TÜİK, aylık yüzde 2,29, yıllık yüzde 50,51 oranında enflasyon açıkladı. TÜİK'in mahkemeye verdiği ENAG'ın enflasyon oranı ise aylık yüzde 5,08, yıllık yüzde 112,51!

Türkiye İstatistik Kurumu'nun (TÜİK) 3 Nisan'da açıkladığı mart ayı enflasyon verileri günlük yaşam gerçekleriyle, market rafları ve Pazar tezgâhlarındaki fiyat etiketleriyle tam bir çelişki içinde. TÜİK'e göre enflasyon martta tüketici fiyatlarıyla (TÜFE) yüzde 2,29, yıllık olarak da yüzde 50,51 oranında gerçekleşti. Bağımsız akademisyen ve iktisatçılardan oluşan ve TÜİK tarafından ikinci kez mahkemeye verilen **Enflasyon**

Araştırma Grubu (ENAG) ise martta aylık enflasyonu yüzde 5,08, yıllık tüketici enflasyonu ise yüzde 112,51 oranında hesapladı.

*Farklı metodoloji ve hesaplama yöntemleri kullanılsa bile TÜİK ve ENAG rakamları arasında iki misli düzeyinde fark olması, TÜİK'in verilerinin sorgulanmasını ve tartışılmasını gerektiriyor.

Siyasi talimatlarla yönetilen, sıklıkla yöneticileri ve bürokratları değiştirilen TÜİK'in verilerine güven sorunu yanında, kurumsal itibar kaybı da ön plandadır. Deprem bölgesinden veri toplamaya ara veren TÜİK'in enflasyon ve işsizlik verilerinin gerçeklerle örtüşmediğini söyleyebilirim. TÜİK'in enflasyon sepetinde yer alan mal ve ürün kalemlerinin fiyatlarında oluşan artışlar ve buna dayalı hesaplanan enflasyon verileri farklı gelir gruplarının bu mal ve ürünlere olan taleplerindeki gerçekliği yansıtmaktan uzaktır. Mart ayında aylık TÜFE artışı yüzde 2,29 olarak açıklanırken, gıda enflasyonu yüzde 3,84 oranında hesaplandı. Bu yılın ilk üç aylık dönemdeki toplam gıda enflasyonu yüzde 18,85 olarak açıklanmasına karşın, market ve pazarlarda neredeyse her hafta değişen fiyat etiketlerindeki artış düzeyinin bunun çok üzerinde olduğu yaşamın gerçeğidir. Dar ve orta gelir grubundaki geniş kesimlerin harcamalarında en büyük ağırlık gıda, konut, ulaşım ve sağlık olarak karşımıza çıkıyor. Konut fiyatlarının ve kiralalarının kontrolden çıktığı, normal bir dairenin ortalama kirasının asgari ücretin 1,5-2 katına ulaştığı bir ekonomik ortamda, aylık enflasyonun yüzde 2,29 olduğunu ilan etmek milyonlarca asgari ücretlinin, emeklinin, çalışanın, ücretli ve dar gelirlinin yaşam gerçeklerini görmezden gelmektir.

*Gelirlerinin büyük bölümünü gıdaya, konut kirası, elektrik-doğalgaz faturasına ayırmak zorunda kalan ve toplumun yüzde 80-90'ını oluşturan kesimlerin gerçek enflasyonuyla, TÜİK'in açıkladığı oranlar kesinlikle örtüşmemektedir.

Hazine ve Maliye Bakanının enflasyonun düştüğü ve daha da düşeceği açıklamaları, sanal bir dünyada, halktan ve gerçeklikten uzaklaşmanın dışı vurumundan öte bir şey değ ildir. Herkesin bildiği gibi, enflasyondaki rakamsal gerileme tamamıyla baz etkisinden kaynaklıdır. **İktidar bunu çok iyi bildiği halde algıya oynamayı tercih ederek, bu durumu ekonomi modelinin başarısı olarak sunmaya çalışmaktadır.**

DÜNYADA GIDA FİYATLARI DÜŞERKEN, TÜRKİYE'DE UÇUYOR!

Birleşmiş Milletler (BM) Gıda ve Tarım Örgütü (FAO) tarafından yayınlanan mart ayı verilerine göre, küresel gıda fiyatları 12 aydan bu yana kesintisiz şekilde düşüyor. Türkiye'de ise tam tersine en yüksek enflasyon artışı gıdada yaşanıyor. FAO enflasyon endeksinde küresel et fiyatları geçen ay yüzde 0,9 artarken, Türkiye'de bunun 22 katı düzeyinde ve yüzde 19,99 oranında artış gerçekleşti!

Son dönemde soğan fiyatlarındaki olağanüstü artış iktidarın enflasyonda düşüş iddiasını boşlukta bırakan ürünlerin başında geliyor. Kilosu 30 TL'ye tanesi 7,5 TL'ye ulaşan kuru soğanda taneyle satış dönemi başladı. Sivri biberin kilosu 100 TL'ye kadar yükseldi. Halkın gıdaya erişimi ve sağlıklı beslenme konusunda yoksullaşma ile karşı karşıyayız.

*Dünya gıda fiyatlarında, küresel gıda fiyat endeksinde sürekli düşüş yaşanırken, Türkiye'de gıda enflasyonunun ve fiyat artışlarının dünya sıralamasında beşinci olması, tamamıyla uygulanan yanlış ekonomi, tarım ve hayvancılık politikalarından kaynaklı bir yönetememe sorunudur.

BM Gıda ve Tarım Örgütü (FAO) tarafından yayınlanan küresel gıda ürünleri fiyat endeksi, mart ayında da 12 aydan bu yana kesintisiz şekilde düşüşünü sürdürdü. Geçtiğimiz yıl 26 Şubat'ta başlayan Rusya-Ukrayna savaşı sonrasında özellikle tahıl ürünlerinde yaşanan olağanüstü artışların ardından Tahıl Koridoru anlaşması ile fiyatlar gerilemeye başladı. Küresel gıda fiyatlarındaki düşüş, son açıklanan mart ayı verilerinde de devam etti.

FAO fiyat endeksi şubat ayındaki 129,7 puan düzeyinden, mart ayında 126,9 puana indi. Bu endeks puanı Temmuz 2021'den bu yana küresel gıda fiyatları endeksinin geldiği en düşük seviye. FAO, yaptığı açıklamada küresel gıda piyasalarına ürün arzının bollaşması, Ukrayna tahılının dünya piyasalarına düzenli bir şekilde ulaşmaya devam etmesi sayesinde küresel gıda fiyatlarının 12 aydır kesintisiz şekilde indiğini vurguladı. Buna karşılık 'özellikle ağır iç ve dış borç yükü olan, ulusal para birimleri ABD doları veya euro karşısında değer kaybeden ülkelerde ise gıda fiyatlarındaki küresel düşüşe rağmen iç pazarlarda yüksek gıda fiyatları yaşandığı, geniş kesimler için gıdaya erişimin zorlaştığı' kaydedildi. FAO küresel gıda fiyatları endeksinde göre tahıl fiyatı endeksi martta aylık yüzde 5,6 düşerken, buğday fiyatları yüzde 7,1, mısır yüzde 4,6, pirinç yüzde 3,2 geriledi. Et fiyatı endeksi yüzde 0,9, şeker fiyatı endeksi yüzde 1,5 arttı. TÜİK'in mart verilerine göre enflasyon yıllık yüzde 50,51, aylık yüzde 2,29 olurken, yıllık gıda enflasyonu yüzde 67,89. Resmi enflasyonun 18 puan üzerinde. Küresel et fiyatı martta yüzde 0,9 artarken, Türkiye'de yüzde 19,99'la bunun 22 katı düzeyinde arttı.

Tüketici Hakları Federasyonu, Cumhuriyet tarihinde böyle bir gıda pahalılığının yaşanmadığını, son bir yılda 40 temel gıdadaki ortalama fiyat artışının yüzde 190 olduğunu açıkladı. Yayınlanan gıda listesine göre bir yılda kuru soğan yüzde 659, dana eti yüzde 204, süt yüzde 234, limon yüzde 209, beyaz peynir yüzde 251 zlandı. **Bu tablo; iktidarın TL'yi değersizleştiren, gelir dağılımında adaletsizliği pekiştiren, ülke ekonomisinin yanında özellikle tarım ve hayvancılığı çökerten yıkım ve ihmal politikalarının sonucudur!**

MERKEZ BANKASI REZERVLERİ ERİYOR

Merkez Bankası toplam rezervleri 7 Nisan haftasında 121,1 milyar dolara düştü. Brüt döviz rezervleri, 31 Mart'ta 70 milyar 247 milyon dolar seviyesinde bulunuyordu. Net uluslararası rezervler ise 13,77 milyar dolara geriledi.

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası (TCMB) toplam rezervleri 7 Nisan haftasında bir önceki haftaya göre 1 milyar 320 milyon dolar azalarak 121 milyar 103 milyon dolara geriledi.

TCMB tarafından Haftalık Para ve Banka İstatistikleri yayımlandı.

Buna göre, 7 Nisan itibarıyla Merkez Bankası brüt döviz rezervleri, 1 milyar 756 milyon dolar azalışla 68 milyar 491 milyon dolara indi. Brüt döviz rezervleri, 31 Mart'ta 70 milyar 247 milyon dolar seviyesinde bulunuyordu.

Söz konusu dönemde altın rezervleri ise 436 milyon dolar artarak 52 milyar 176 milyon dolardan 52 milyar 612 milyon dolara çıktı.

Böylece Merkez Bankası'nın toplam rezervleri, 7 Nisan haftasında bir önceki haftaya kıyasla 1 milyar 320 milyon dolar azalışla 122 milyar 423 milyon dolardan 121 milyar 103 milyon dolara indi.

Net Rezerv 13,7 Milyar Dolara Geriledi

TCMB'nin net uluslararası rezervleri 7 Nisan ile sona eren haftada 4,7 milyar dolar düşüşle 13,77 milyar dolara geriledi. Böylece 6 Şubat'taki depremden sonraki üç haftada yaklaşık 7 milyar dolar ile keskin gerileyen net rezervlerdeki aşağı eğilim devam etti.

Net rezervler geçen yılı 27.54 milyar dolar ile tamamladı. Depremden hemen önce de 27 milyar dolar seviyesinde bulunan net rezervler son iki aydır neredeyse her hafta geriledi.

SANAYİDE ÇARKLAR DURMA NOKTASINDA

Ekonominin temel göstergelerindeki bozulma katlanarak artıyor. İşsizlik yeniden çift hanelere yükseldi, cari açık rekor kırdı. İnşaat maliyetleri katlandı, sanayi üretiminde pandemiden beri en büyük düşüş yaşandı.

İktidarın 'Türkiye Ekonomi Modeli' adı altında uygulamaya koyduğu politikalar her alanda iflas etti. Sanayi üretiminin azalması, iflas eden modelin son ekonomik verisi oldu. Önceki gün açıklanan cari açık ve işsizlik rakamlarına sanayideki düşüş de eklenince ekonominin tüm alanlarda fren tutmadığı bir kez daha görüldü. Deprem nedeniyle sanayi üretiminde ortaya çıkacağı beklenen gerileme beklentilerin çok üzerine çıktı.

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) Şubat ayına ilişkin sanayi üretim verilerini açıkladı. Buna göre sanayi üretimi Şubat ayında bir önceki aya göre yüzde 6, yıllık bazda ise yüzde 8,2 azaldı. Yıllık düşüş pandeminin etkilerinin en yoğun yaşandığı Mayıs 2020'den beri en büyük düşüş olarak kayıtlara geçti. Sanayi üretimi 'madencilik ve taş ocaklığı', 'imalat', 'elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme' üretimi olarak 3 alt kolda hesaplandı. Buna göre madencilik ve taş ocağı endeksi bir önceki yılın aynı ayına göre yüzde 18,2, imalat sanayi sektörü endeksi yüzde 8,2 ve elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtım sektörü endeksi yüzde 4,5 azaldı.

Yayımlanan bültende deprem etkisine vurgu yapılarak, "Ülkemizin yaşamış olduğu deprem felaketinden etkilenen illerde mücbir sebep ilan edilmiş ve beyannameler ertelenmiş, bu illerden derlenen anketlerden yüzde 67 oranında cevap alınabilmiştir. Bu nedenle, 2023 Şubat ayına ilişkin hesaplamalarda eksik gözlemler için e-fatura, e-arşiv fatura verileri gibi alternatif veri kaynakları ve istatistiksel yöntemler kullanılarak tahmin yapılmıştır" olarak belirtildi.

Sanayi üretiminin öncü göstergesi olan İstanbul Sanayi Odası Türkiye İmalat Satın Alma Yöneticileri Endeksi (PMI) Şubat raporunda imalat sektörü faaliyetlerinin depremden olumsuz etkilendiğine işaret etmişti. Depreme bağlı olarak bazı firmalarda operasyonların durması üretimde düşüşe yol açarken bu durum yeni siparişlere de yansdı. Benzer şekilde tedarik zincirlerinde de aksamalar yaşandı.

İnşaat Maliyetleri Katlandı

TÜİK'in dün açıkladığı İnşaat Maliyet Endeksi, aylık artış seviyesinin iki yıldır sürdürdüğünü ve maliyetlerin katlanarak arttığını ortaya koydu. İnşaat maliyet endeksi, Şubat ayında bir önceki aya göre yüzde 2,08, bir önceki yılın aynı ayına göre yüzde 72,37 arttı.

Bir önceki aya göre malzeme endeksi yüzde 3,43 arttı, işçilik endeksi yüzde 1,20 azaldı. Ayrıca bir önceki yılın aynı ayına göre malzeme endeksi yüzde 62,52, işçilik endeksi yüzde 103,99 arttı.

Bina inşaatı maliyet endeksi, aylık yüzde 2,43, bir önceki yılın aynı ayına göre yüzde 73,73 arttı. Bir önceki aya göre malzeme endeksi yüzde 4,02 arttı, işçilik endeksi yüzde 1,32 azaldı. Ayrıca bir önceki yılın aynı ayına göre malzeme endeksi yüzde 63,88, işçilik endeksi yüzde 104,10 arttı.

Bina dışı yapılar için maliyet endeksi, aylık yüzde 0,94, yıllık yüzde 67,94 arttı. Bir önceki aya göre malzeme endeksi yüzde 1,54 arttı, işçilik endeksi yüzde 0,74 azaldı. Ayrıca bir önceki yılın aynı ayına göre malzeme endeksi yüzde 58,24, işçilik endeksi yüzde 103,59 arttı.

YOLCU GARANTİSİNDE YÜZDE 96'LİK SAPMA

Zafer Havalimanı, 2023'ün ilk üç ayında zarar yazmaya devam etti. DHMİ bütçesinde kara delik haline gelen havalimanını, ocak-mart döneminde 329 bin 433 yolcu garantisine karşın yalnızca 13 bin 75 yolcu kullandı.

Hayali yolcu garantisi nedeniyle DHMİ bütçesinde karadelik haline gelen Zafer Havalimanı, 2023 yılının Ocak-Mart döneminde de beklenen ilgiyi görmedi. Yap-İşlet Devret modeli ile inşa ettirilen ve özel sektöre işletirilen havalimanı, ocak-mart dönemine yönelik garanti edilen yolcu sayısının yalnızca yüzde 4'ünü karşılayabildi. Böylelikle yolcu tahminindeki sapma yüzde 96 oldu.

YİD sözleşmesi kapsamında işletmeci IC İÇTAŞ'a iç hat giden yolcu başına 2 avro ve dış hat yolcu başına ise 10 avro olarak verilen garanti tutarına göre, üç aylık garanti ödemesi 1 milyon avronun üzerinde hesaplandı. Devlet Havalimanı İşletmesi'nin havalimanlarını kullanan yolculara yönelik istatistiklerinde gelen ve giden yolcu sayısı ise ayrıca belirtilmedi.

Zarar Yazmaya Devam Ediyor

Kütahya Zafer Havalimanı için ilk kazma, 22 Nisan 2011 tarihinde vuruldu. İhtiyaca bakılmaksızın yapıldığı gerekçesiyle tepki çeken havalimanı, 25 Kasım 2012'de hizmete açıldı. Yapım maliyeti 50 milyon avroyu bulan havalimanı, işletmeci firmaya verilen yüksek yolcu sayısı garantileri nedeniyle DHMİ bütçesinde adeta altüst etti. DHMİ'nin ocak-mart dönemine yönelik havalimanı istatistikleri ise Zafer'in zarar yazmaya devam ettiğini ortaya koydu.

Hemen her ay garanti yolcu sayısının çok altında kalan Zafer Havalimanı, mart 2023'te de geleneği bozmadı. 2023 yılının ilk iki ayında yalnızca 7 bin 908 yolcuyla ağırlayan Zafer'e mart ayında konan ya da havalanan yolcu sayısı sadece 5 bin 167 ile ifade edildi. Ocak-mart döneminde Zafer Havalimanı'nı kullanan toplam yolcu sayısı 13 bin 75 olurken yolculardan 8 bin 141'inin iç hat, 4 bin 934'ünün ise dış hat yolcusu olduğu belirtildi.

DHMİ'nin denetiminde özel şirket tarafından işletilen diğer havalimanlarında da tablo değişmedi. Havalimanlarının büyük bölümü, öngörülen yolcu sayısının altında kaldı. İşletme hakkı özel sektörde olan havalimanlarının ocak-mart 2023 döneminde kullanım istatistikleri ise şöyle kaydedildi:

•**Zonguldak Çaycuma:** 16 bin 580 yolcu

•**Gazipaşa Alanya:** 124 bin 817 yolcu

•**Aydın Çıldır:** 0

Yüksek maliyetleri itibarıyla tartışılan bazı havalimanlarındaki yolcu sayıları ise kayıtlara şöyle geçti:

•**Kastamonu Havalimanı:** 13 bin 68 yolcu

•**Siirt Havalimanı:** 11 bin 461

•**Tokat Havalimanı:** 30 bin 453

Paralar Şirkete Akıtılıyor

2012 – 2023 (Ocak-Şubat) döneminde Zafer Havalimanı için şirkete yapılan garanti ödemesi 60 milyon 821 bin avro ile ifade ediliyor. Havalimanının kamuya devir yılı olan 2044'e kadar şirkete toplam 208 milyon avro tutarında garanti ödemesi yapılacağı öngörülüyor.

BİR YILDA 650 BİN KONUT' VAADI İMKANSIZ

Bir yılda teslim vaadiyle peş peşe temelleri atılan deprem konutlarının kesinlikle belirtilen sürede yetişmeyeceği somutlaştı. TBMM Deprem Araştırma Komisyonu'nun AKP'li başkanı bölgede nitelikli işgücü, inşaat ustası, kalıpcı, demirci, kaynakçı olmadığını ifade ederken Türkiye Müteahhitler Birliği de bölgedeki konut ihalelerinin 'A Grubu Karnesi' olan müteahhitlere verilmesi çağrısı yaptı.

İktidar tüm uyarılara ve bilim insanlarının çağrılarına rağmen, seçim sürecinde siyasi hesaplarla deprem bölgesi illerinde peş peşe konut temelleri atıyor. İnşaatlara yer açabilmek için plansız şekilde kaldırılan enkaz ve molozlar, çadır kentlerin, yaşam alanlarının, sulak ve tarımsal arazilerin üzerine dökülüyor. Depremde yurttaşların enkaz molozlarının asbest başta olmak üzere yaşamsal risk oluşturmasından ötürü gerçekleştirdikleri protesto eylemleri, moloz taşıyan kamyonları engelleme çabaları, iktidar talimatıyla güvenlik güçlerinin müdahaleleriyle karşılaşılıyor. Geçen hafta Hatay, Malatya, Kahramanmaraş, Adıyaman'daki moloz döküm alanlarının yarattığı riskleri protesto eden, moloz nöbeti başlatan çok sayıda depremde yurttaş gözaltına alındı.

□ Hem deprem felaketinde her şeyini kaybeden hem de depremden sağ kurtulduğuna adeta pişman edilircesine, asbest ve tehlikeli inşaat atıkları riskiyle karşı karşıya bırakılan depremde yurttaşlara yönelik bu tutum insani değildir, kabul edilemez.

Diğer yandan Kamu İhale Kurumu (KİK) veri tabanında yer alan ve medyaya da yansıyan konut inşaatlarına dönük ihalelerin alıncı, davet usulüyle iktidar müteahhitleri arasında paylaşılması, depremden kâr-kazanç kapısı aralanması iktidarın giderayak, yandaşlarına para dağıtma, iş yaratma, rekabeti engelleyerek iki elin parmakları kadar müteahhidi ihya etme çabasıdır. **Türkiye Müteahhitler Birliği (TMB)** konut inşaatlarının A Grubu karne sahibi müteahhitlere verilmesini öneriyor. Bilim insanlarının böylesine hızlı şekilde konut inşaatlarına yönelmenin yeni felakete yol açacağı uyarısına kulak asmayan iktidarın seçime dönük 650 bin konutu bir yılda tamamlama vaadi de bir başka istismar planıdır. TBMM Deprem Araştırma Komisyonu'nun son toplantısında, AKP'li Komisyon Başkanı CB Erdoğan'ın bir yılda teslim sözünün yerine getirilmesinin olanaksız olduğunu dile getirdi. Gerek Komisyon Başkanı gerekse komisyona sunum yapan TMB Başkanı bölgedeki istihdam sorunu, nitelikli inşaat elemanı sıkıntısının had safhada olduğunu, 650 bin konutun bir yılda tamamlanmasının olanaksız olduğunu ifade ettiler.

*Diğer yandan deprem riski olan başta İstanbul, İzmir vb. hızlandırılan kentsel dönüşüm projeleriyle eleman temininin iyice zorlaştığını dile getirdiler.

650 bin konut vadinin 3-4 yıldan önce tamamlanmasının olanaksız olduğu görülüyor. İktidarın ihale-inşaat ve temel atma ile algı yaratma ısrarı, yeterli inşaat elemanı işgücü bulunamazsa, niteliksiz-deneyimsiz eleman istihdamıyla yapılacak inşaatlarda daha ileri boyutta riskler içereceği göz ardı edilmemelidir. **İktidar, akıl ve bilime saygı göstermeli, bu yanlıştan dönmelidir.**

DEĞERİNDEN SONRA GRAMAJI DA DÜŞTÜ

Darphane, maliyeti değerinin üstünde olan madeni paraların gramajını düşürme yoluna gitti. Maliyetlerin hâlâ yüksek olduğuna dikkat çeken CHP Milletvekili Yalım, 1 TL'nin maliyetinin 2,81 TL olduğunu belirtti.

AKP'nin ekonomi politikaları nedeniyle ortaya çıkan yüksek enflasyon karşısında değeri her geçen gün düşen madeni paraların maliyetleri de katlandı. Darphane ve Damga Matbaası Genel Müdürlüğü, maliyetleri düşürmek için gramajı düşürme yoluna gitti. Kullanılan bakır, çinko ve nikelin oranları değişirken, üretimde ise yüzde 30 tasarruf sağlandı. 1 TL'lik madeni para 8,2 gramdan 6,6 grama geriledi. 50 kuruşun ağırlığı ise 6,8 gramdan 5,5 grama düştü. 1, 5, 10 ve 25 kuruşla ilgili çalışmalarsa devam ediyor.

1 TL ve 50 kuruşun azaltılan gramajları üzerinden yeniden yapılan hesaba göre, 1 TL'nin 3,48 TL olan adet maliyeti 2,81 TL'ye, 50 kuruşun 2,88 TL olan adet maliyeti ise 2,33 TL'ye düştü. 1 kuruşun maliyeti 1,1 TL, 5 kuruş 1,23 TL, 10 kuruş 1,35 TL, 25 kuruş 1,70 TL olarak hesaplandı. CHP Uşak Milletvekili Özkan Yalım, 25 Ekim 2021'de maliyet hesabını ilk yaptığında 50 kuruşun maliyetini 66 kuruş olarak, 1 TL'nin maliyetini ise 79 kuruş olarak hesapladığını söyledi. Yalım, "O günden bugüne, 1 TL'nin gramı azaltılmasına rağmen aradaki maliyet farkı 2,2 TL oldu. 5 kuruştaki maliyet farkı ise 1,67 TL oldu. İlk olarak benim gündeme getirmiş olduğum 1 liranın üretim maliyetlerinin artması, fırsatçıların bu durumu görerek paraları daha merkez bankasından çıkar çıkmaz alıp hurdaya satmalarına neden olmuştu. Şimdi market raflarında 1, 5, 10, 25 ve 50 kuruşun hiçbir önemi kalmadı. Bazı raflarda bu fiyatlar silindi" dedi. Yalım şunları dile getirdi: "Ben bu durumu aylar önce dile getirmiş, tedbir alınmasını söylemişim. Maalesef Maliye Bakanı ve Merkez Bankası çıkıp paranın gerçek

maliyetini açıklamak yerine benim bulduğum maliyeti yalanlama yoluna gitmişlerdi. Benim yaptığım hesaplarda kesinlikle işçilik ve darphane elektrik giderleri dâhil edilmemiştir.”

EN BÜYÜK İHALE KUZU GRUP'A GİTTİ

Bitlis'in Ahlat ilçesine yaptığı okul Van depreminde büyük hasar gören Kuzu Grup, Maraş merkezli depremlerden sonra TOKİ'nin yaptığı ihalelerin en büyüğünü aldı. Kuzu Grup, TOKİ ile 4,6 milyar TL'lik sözleşme imzaladı.

Maraş merkezli depremlerin ardından hızla yapılmaya başlanan deprem ihalelerinde adres değişmiyor. Bitlis'in Ahlat ilçesine yaptığı bin kişilik okul 2011 yılındaki Van depreminde büyük hasar gören Kuzu Grup'a, pazarlıkla 4,6 milyar TL'lik afet konutu ihalesi verildi.

İktidar TOKİ aracılığıyla zemin etütleri yeterince yapılmaması, artçıların sürmesi gerekçesiyle yapılmasına itiraz edilen deprem konutlarının ihalelerini hızla sürdürüyor. Yaklaşan seçimler nedeniyle TOKİ'nin ara vermeden yaptığı ihalelerden en büyüğü tamamlandı. Pazarlıkla yapılan ihale AKP iktidarlarının gözde inşaat şirketlerinden Kuzu Grup'a verildi. Kuzu Grup, Hatay'ın Antakya ilçesine 2 bin 313 konut inşa edecek, altyapı ve çevre düzenlemesini gerçekleştirecek.

Depremlerden sonra yapılan ihalelerin en büyüğünü alan Kuzu Grup'un deprem sicilinde inşa ettiği ve Van depreminde büyük hasar gören okul bulunuyor. 2000 yılında Bitlis'in Ahlat ilçesinde inşa edilen bin öğrenci kapasiteli Yunus Ensari İlköğretim Okulu, 2011'de yaşanan depremde kullanılamaz hale geldi. 10 yıllık yeni bir okulun bu derece zarar görmesi üzerine yapılan suç duyuruları Milli Eğitim Bakanlığı'nın soruşturma izni vermemesi nedeniyle sonuçsuz kaldı.

Emine Erdoğan'a Okul Jesti

AKP iktidarları döneminde TOKİ ile İstanbul Büyükşehir Belediyesi ile Bursa Büyükşehir Belediyesi başta olmak üzere aldığı kamu ihaleleri ile büyüyen Kuzu Grup'un sahibi Güven Kuzu, Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın eşi Emine Erdoğan'ın hemşehrisi. Kuzu, 2013 yılında Siirt'te yaptırdığı iki okula da Emine Erdoğan'ın annesi Hayriye Gülbaran ile babası Cemal Gülbaran'ın isimlerini verdi.

Kuzu Grup, TOKİ'nin lüks konut ihaleleri ile Sağlık Bakanlığının hastane yapım işlerini de üstlendi. Ayrıca deprem sonrası Van'da afet konutu, okul ve cami inşaatı da yaptı. İhale zincirinde iktidara yakınlığıyla bilinen Ziver Petrol isimli şirket de sözleşme bedeli ile dikkati çeken bir ihale aldı. 666 milyon 666 bin 666 lira, 66 kuruşluk sözleşme bedeli olan ihale çerçevesinde şirket Elazığ'a 357 afet konutu inşa edecek. TOKİ'nin yanısıra Karayolları ve Devlet Su İşleri gibi yatırımcı kamu kuruluşlarının ve il özel idarelerinin ihalelerini üstlenmesiyle bilinen şirketin sahibi 2015 seçimlerinde Elazığ'dan AKP milletvekili aday adayı olmuştu.

GELENE GİDENE TAKMIŞ, FATURAYI HALKA KESMİŞ!

Halkın parasıyla AKP'li siyasetçilerin düğünlerine taktı

AKP'li Derince Belediyesi'nin, AKP'li ünlü siyasi isimlerin düğünlerinde, kasasında muhafaza ettiği halkın parasıyla altın taktığı ortaya çıktı.

AKP döneminde yapılan usulsüzlükleri gün yüzüne çıkaran İzmit'in CHP'li Belediye Başkanı Fatma Kaplan Hürriyet, meclis toplantısında, AKP'li Derince Belediyesi'nin 2022 yılında, AKP'li ünlü siyasi isimlerin düğünlerinde belediyenin kasasından, halkın parasıyla altın taktığını açıkladı.

Denetim raporlarının görüşüldüğü meclis toplantısında konuşan Kaplan Hürriyet, Derince Belediyesi'nin 2022 yılında gerçekleşen ünlü siyasi isimlerin düğünlerinde, belediyenin kasasından, halkın parasıyla altın taktığını açıkladı.

AKP'li Siyasetçilerin İsimlerini Açıkladı

Toplantıda isim de veren Kaplan, "Belediye, Gaziantep Belediye Başkanı Fatma Şahin'in kızının düğün cemiyetinde, TBMM Başkanı Mustafa Şentop'un oğlunun nikah cemiyetinde, AKP eski milletvekili Muzaffer Baştopçu'nun yeğeninin nikah cemiyetinde, AKP'li Kocaeli İl Yöneticisi Halit Çokan'ın çocukluk arkadaşının kızının düğün cemiyetinde altın takmış" dedi.

Raporda 'Tarafli' Görüşüne Yer Verildi

AKP'li Derince Belediyesi'nin Denetim Komisyonu Muhalefet Şerhi Raporu'nda, konuya şu şekilde yer verildi; "Belediye Başkanı kendi ilçe sınırları içerisinde davetli olduğu düğünlerde takı takmalıdır. Ancak ilçe sınırları dışındaki cemiyetlerde kendi imkanlarıyla takı takmalıdır. Bu konuda da taraflı davranıldığını görmekteyiz."

KANALİZASYONDAN VURGUN YAPMIŞLAR

Ücret kaşılığında otellerin kanalizasyon sularının arıtıldığı Kültür ve Turizm Bakanlığı'na bağlı arıtma tesislerinde milyonlarca liralık vurgun yapıldığı ortaya çıktı. Devletin zarara uğratıldığı tesislerde müdürler ise zengin oldu.

Kamu kurumlarındaki yozluk düzeni "yok artık" dedirtecek boyuta ulaştı. Devletin arıtma tesislerinde dahi milyonlarca liralık vurguna imza atıldığı ortaya çıktı.

Kültür ve Turizm Bakanlığı, 1992 yılında tatil bölgelerindeki plajları ve arıtma tesislerini işletmek için Turaş Turizm ve Ticaret Anonim Şirketi'ni kurdu. Bakanlığın 'Turaş' isimli şirketinin Antalya Serik'te Boğazkent ile Serik, Alanya'da Türkler ve Muğla Ortaca Sarıgerme Arıtma Tesisi isimli dört arıtma tesisi bulunuyor. Bu arıtma tesislerinde yüzlerce odalı lüks otellerin de atık suları ve kanalizasyonları arıtılıyor. Bakanlık bu işlem için otellerden oda başı aylık 10-20 dolar arasında bir ücret alıyor. Bir turizm sezonunda 5 yıldızlı bir otelden bakanlığın 1,5 milyon TL ile 2 milyon TL arasında gelir sağladığı ifade ediliyor. Bu para "sadece atık suların arıtılması işlemi için" bakanlığa ödeniyor.

Turizm bölgesinde bu şekilde milyonlarca liralık bir para yönetiliyor. Fakat devletin kasasına girmesi gereken bu milyonlarca liralık arıtma tesislerinin bir vurgun düzeni kurulduğu ortaya çıktı.

Yolsuzluk Belgelendi

Ağustos 2022 tarihinde ise Turaş Turizm ve Ticaret Anonim Şirketi'ne genel müdür olarak atanan Tayhan Şimşek, şirket, plajlar ve arıtma tesislerindeki yolsuzlukları ortaya çıkarıp bir rapor hazırladı. Devletin parasının nasıl çalındığını ve devletin nasıl soyulduğu belgeleriyle ispatlayan Şimşek, hazırladığı raporu Kültür ve Turizm Bakanlığı'na teslim etti. Ancak bu raporun ardından baskı gören Genel Müdür Şimşek sadece 5 ay görevde kalabildi. Baskı gören Şimşek 24 Aralık 2022 tarihinde istifa ederek görevinden ayrılmak zorunda kaldı. Hazırladığı rapor ise hâlâ Kültür ve Turizm Bakanlığı bürokratlarının önünde duruyor.

Müdür Köşeyi Döndü

Kültür ve Turizm Bakanlığı bürokratlarının işlem yapmadığı raporda yer alan dosyada arıtma tesislerinde imza atılan yolsuzluklar şöyle sıralanıyor:

- Antalya Serik'teki Boğazkent Arıtma Tesisi'nin, arıtma işleminden geriye kalan çamuru yakma ve taşıma işi ihalesiz olarak M. firmasına verildi. Bu arıtma tesisinin müdürü Mayıs 2022 ile Ağustos 2022 arasında ani zenginleşme yaşadı. Bahsedilen 4 aylık zamanda diliminde, Arıtma tesisinin müdürü Muğla Dalaman'da bir ve Antalya Serik'te iki arsa olmak üzere toplam değeri yaklaşık 2,7 milyon TL olan üç ayrı arsa satın aldı. Raporu hazırlayan Şimşek, arıtma tesisi müdürünün bu ani zenginleşmesini mantıklı bir şekilde açıklamadığını ifade etti.

Tesis Bedavaya Verildi

- Serik Arıtma Tesisi, T. Çevre isimli bir şirkete 10 yıllığına "Sadece tesiste üretilecek elektriğin aylık cirosunun sadece yüzde 15'i Turaş'a ödemek" koşulu ile kiraya verildi. Tesisin kiraya verildiği T. Çevre Şirketi satın aldığı malzeme ve faturaları Turaş A.Ş.'ye kestirildi ve ödendi. En son elektrik abone bedeli de Turaş A.Ş.'ye kestirildi. Ayrıca bu şirket tesisi geç devreye aldı. Tesiste bir makine mühendisi ve elektrik elektronik mühendisi ile inceleme yapılarak bağımsız rapor hazırlanması gerekmektedir.

Milyonluk Zarar

- T. Çevre Şirketi, Serik Arıtma Tesisi'ni geç devreye aldığı için Turaş A.Ş.'nin zararı yaklaşık 3 ile 4 milyon TL arasındadır. Firma kendisi yapması gereken çamur taşıma ve yakma işini de Turaş AŞ'ye yaptırdı. Bu kamu zararına kim bilerek göz yumduysa hukuken sorumludur.

- Belek ve Kadriye Halk Plajlarında B. İnşaat'a geçici kabul işleminden sonra Kamu İhale Kanunu'na aykırı olarak 3 milyon ile 5 milyon TL arasında ödeme yapılmaya çalışıldı. Geçici kabulden sonra iş artırımı suçtur. Geçici kabulden sonra herhangi bir iş artışı yapılması mümkün değildir.

- Ayrıca bakanlığın bünyesinde bulunan plajlar da sahte, lisanssız bilgisayar programı satın alınmış ve pos programı olarak kullanılmış, buna kimler nasıl izin verdi hiç mi sorgulanmadı bu konu, kimler bu işten büyük çıkar elde etti.

“Ayaklarına Bastım”

Skandallarla dolu raporu hazırlayan ve görevinden istifa etmek zorunda kaldığını ifade eden Tayhan Şimşek, “Basın da yer alan raporu ben hazırladım. Raporun basına sızması ayrıca manidar. Birçok yolsuzluğu ortaya çıkardım. Ödüllendirilmem gerekirken bazı insanların ayağına basmam nedeniyle görevimden uzaklaştırıldım. Habere konu olan raporu Kültür ve Turizm Bakanlığı müfettişlerine teslim ettim. Konuyla ilgili ilerleyen günlerde kendisinin de daha detaylı bir açıklama yapacağım ” diye konuştu.

KOCAELİ’NDE İHALE ‘ORGANİZASYONU’

Kocaeli Büyükşehir Belediyesi’nin organizasyon ihalelerini GES Ajans ile toplayan AKP’li Meriç, başka bir şirket ile ilçe belediyesinin de dev ihalesini kaptı. Meriç 2016-2023 döneminde 35,7 milyon TL’lik ihale aldı.

Kocaeli Büyükşehir Belediyesi’nin organizasyon ihalelerini kurucusu olduğu GES Ajans ile toplayan AKP’li Gökhan Meriç’in, bu kez de AKP’li Körfez Belediyesi’nden kurucusu olduğu bir başka şirket aracılığıyla ihale aldığı ortaya çıktı. İlçe belediyesinin kültür sanat etkinlikleri organizasyonuna yönelik milyonlarca liralık ihalesinin, uzun yıllar AKP Kocaeli İl Yönetim Kurulu Üyesi olarak görev yapan Gökhan Meriç’e verildiği öğrenildi. Meriç’in yöneticisi olduğu iki farklı şirket aracılığıyla 2016-2023 döneminde Kocaeli’ndeki AKP’li belediyelerden aldığı ihalelerin toplam tutarı, 35 milyon 699 bin 441 TL’ye ulaştı.

AKP’li Şener Söğüt başkanlığındaki Körfez Belediyesi 24 Şubat’ta, “Kültür Sanat Etkinlikleri Organizasyonu Bilgi Evleri ve Yaşam Merkezleri Hizmet Alım İşİ” başlıklı ihale düzenledi. Katılıma herhangi bir sınırlama getirilmeyen ihaleye, teknik şartnamedeki kısıtlayıcı hükümler nedeniyle yalnızca iki şirket teklif sundu. Teklifleri değerlendiren idare, 14 Mart’ta ihaleye yönelik nihai kararını verdi.

Tek Kalemde 14,8 Milyon

İhalenin sonuç ilanı 10 Nisan’da yayımlandı. Sonuç ilanına göre, AKP’li Körfez Belediyesi ile Güzel Sanatlar Tanıtım Organizasyon Reklam İnşaat Sanayi ve Ticaret Limited Şirketi ile 14 milyon 869 bin 610 TL’lik sözleşme imzalandı. Belediye ile 14,8 milyon TL’lik sözleşme imzalayan şirketin yönetimindeki isim ise dikkati çekti. Kocaeli’nde, “organizasyon ihalelerinin abonesi” olarak bilinen Gökhan Meriç’in, belediyeden tek kalemde 14,8 milyon TL alan şirketin yönetiminde yer aldığı bildirildi.

Körfez Belediyesi’nden aldığı 14,8 milyon TL’lik ihale ile birlikte Meriç’e ait şirketlerin Kocaeli’ndeki yerel yönetimlerden aldığı ihalelerin toplam bedeli 35 milyon TL’yi aştı. Sahibi olduğu GES Ajans ile kentten toplam 6,2 milyon TL’lik ihale toplayan Meriç’in, Güzel Sanatlar isimli şirket üzerinden aldığı ihalelerin toplam bedeli ise 29,4 milyon TL olarak hesaplandı.

Milyonluk İhaleler

Meriç’in şirketlerinin ihale aldığı kamu idareleri ve ihale bedelleri ise şöyle kaydedildi:

- Körfez Belediye Başkanlığı: 29 milyon 871 bin 860 TL
- Kocaeli Büyükşehir Belediye Başkanlığı: 5 milyon 213 bin 553 TL
- Belde A.Ş. (Kocaeli Büyükşehir Belediyesi iştiraki): 108 bin 500 TL
- Kartepe Belediye Başkanlığı: 535 bin 528 TL

Katlanan Sermaye

Meriç’in Güzel Sanatlar Tanıtım Organizasyon şirketinin sermayesinde yaşanan artış da dikkati çekiyor. 2011 yılında 50 bin TL sermaye ile kurulan şirketin sermayesi 2022 yılı itibarıyla 1 milyon TL olarak ifade ediliyor.

TOSYALI’NIN TALANI DEPREMİ UNUTTURDU

Deprem yığıldığı İskenderun’da Erdoğan’ın arkadaşı Tosyalı’nın projesine onay çıktı. Proje dosyasında son depremin 1872’de yaşandığı iddia edildi. Deprem Uzmanı Eyidoğan, etütlerin yetersizliğine dikkat çekti. Deprem bölgesinde insanlar suya ulaşamazken tesiste saatte 150 ton su tüketecek.

Erdoğan'ın arkadaşı, Hatay Büyükşehir Belediyesi Başkanı Lütfü Savaş'ın 'imtiyazlı aile' dediği Tosyalı Holding'e 20 binden fazla insanın depremde hayatını kaybettiği kentte yeni projesi için onay verildi. Çevre Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı tarafından verilen onay verdiği demir-çelik tesisinin proje dosyasında ise 6 Şubat'ta peş peşe yaşanan depremler yer almadı. Bölgede yaşanan son yıkıcı depremin 1872 yılında olduğu belirtildi.

Bölgede insanların canının derdindeyken iktidar, Türkiye Varlık Fonu'nun (TVF) Yönetim Kurulu Üyesi olan ve AKP'li Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'a yakınlığıyla bilinen Fuat Tosyalı'nın projelerine hız kesmeden onay veriyor.

Deprem bölgesinde tam yetki olan Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı, Tosyalı Demir Çelik Sanayi A.Ş. tarafından yapılması planlanan Filmaşın (Kangal) Haddehane Tesisi için çevresel etki değerlendirme (ÇED) olumlu kararı verildi. Hatay'ın İskenderun ilçesinde II. Organize Sanayi Bölgesi'nde yapılması planlanan projenin maliyesi ise 1 milyar TL. Tesiste yılda 900 bin ton üretim yapılacak.

Krediyle Kuracak

ÇED dosyasında yer alan bilgilere göre projenin maliyetinin yüzde 90'ı olan 900 milyon TL krediyle karşılanacak. Tosyalı öz kaynaklarından proje için 10 milyon TL harcayacak.

Deprem bölgesinde su sorunu yaşanırken Tosyalı demir-çelik tesisinin soğutmasında kullanmak için saatte 150 ton su harcayacak. Öte yandan proje sahası içerisinde 2 adet mevsimsel akış gösteren dere yatağı bulunuyor.

Hatay'ı adeta kuşatan Tosyalı Holding son olarak İskenderun Limanı'nı dolgu projesiyle gündeme gelmişti. Organize sanayi bölgelerinin de sahibi Tosyalı'nın son projesi diğer demir-çelik tesislerine entegre inşa edilecek. Tosyalı'nın sanayi bölgesinde ayrıca 'Çelikhane ve Sürekli Döküm Entegre Tesisi', 'Sıcak Haddehane Tesisi, 'Çelikhane ve Sürekli Döküm Entegre Tesisi Modernizasyon ve Kapasite Artışı Projesi' bulunuyor.

6 Şubat'ta Maraş merkezli peş peşe yaşanan depremlerde 50 binden fazla kişi hayatını kaybetti. Depremin en çok vurduğu illerden Hatay adeta yok oldu. Bölgede temel ihtiyaçlar çözülmemişken Tosyalı'nın projesine onay veren Çevre Bakanlığı depreme ilişkin verileri görmezden geldi. ÇED dosyasında, binlerce insanın hayatını kaybettiği deprem yer almazken 'Afete Maruz Bölge Kararı' bulunmadığı ifade edildi. Ayrıca dosyada, "7269 sayılı yasa kapsamında herhangi bir doğal afet riski bulunmamaktadır" denildi.

Eski Verilerle Yeni Proje Yapılamaz

ÇED dosyasını yorumlayan Deprem Uzmanı Prof. Dr. Haluk Eyidoğan, yapılan sondaj derinliğinin yetersiz olduğuna dikkat çekti. Eyidoğan, "Rapora göre proje alanında yapılan zemin sondajının derinliği 20 metreye kadar. Proje sahasının kalın alüvyon olduğu ve 4-5 metre derinliklerde su ihtiva ettiği bilindiğine göre bu dolgu alanda yapılan sondaj derinliği çok az. Zemin sınıflaması için 30 metreye kadar sondaj ve jeofizik çalışma yapılması lazım. Jeofizik elektrik ve sismik etüt yapıldığı yazılmış ama bu ölçü grafikleri raporda verilmemiş" dedi.

Proje alanında yapılacak tesisin maruz kalınacağı ivme Türkiye Deprem Tehlike haritası kullanılarak belirlendiğini ancak yaşanan son depremlerin ardından bu ivme değerlerinin çok fazla aşıldığı bölgeler olduğunu hatırlatan Eyidoğan, "Yapılan etütle zemin sınıfı D olarak belirlenmiş. Bu sınıflamaya dair sismik S dalgası değerleri rapor edilmemiş. Dokuz Eylül Üniversitesi'nin deprem sonrası İskenderun sahiline yakın yaptığı jeofizik etütlerde S dalgası hızı 200 metre/saniye olarak bulunmuş. Yani D sınıfının en kötü E sınıfına yakın değerde. Proje alanında yapılacak tesisin maruz kalınacağı ivme Türkiye Deprem Tehlike haritası kullanılarak belirlenmiş ve D sınıfı zemin için maruz kalınacak ivme 0.306 g olarak verilmiş. Maraş depremi sonrası yayınlanan birçok raporlarda, depremin Türkiye Deprem Bölgeleri Haritası'nda öngörülen tasarım ivme değerlerini çok fazla aştığı yerler ve bunlara ait kayıtlar var. Acaba ÇED raporundaki proje alanına yakın İskenderun'da veya oraya yakın bir alüvyon zemin üzerinde bulunan bir ivme ölçerde ne kadar yatay ve düşey ivme ölçülmüştür?" diye sordu.

Eyidoğan şöyle konuştu: "Diğer bir durum, Düziçi-İskenderun Fayı'nın Payas Fay kolu proje sahasının 1 km doğusundan geçmektedir. MTA raporuna göre bu fayın oluşturabileceği deprem büyüklüğü 6.7 civarındadır. Proje sahasının, mevcut jeolojik-jeofizik ve jeoteknik verilere göre saptanan zeminde maruz kalacağı yatay ve düşey ivme ne büyüklükte olacaktır? Öngörülen 0.306 g'yi aşma olasılığı nedir? ÇED raporunun deprem tehlikesi ve maruz kalınabilecek maksimum yer hareketi ivmeleri depremlerden sonra elde edilen yeni deprem kayıtları ve tasarım spektrumları açısından yeniden gözden geçirilmesi gerekir"

YANDAŞ ANKETÇİLERİ İHYA ETMİŞLER!

Güngören Belediyesi'nin, AKP'ye yakınlığıyla bilinen Hakan Bayrakçı'nın şirketi Sonar Araştırma'ya 150 bin TL ödediği ortaya çıktı. Belediye, yandaş İhsan Aktaş'ın şirketi Genar Araştırma'ya da 200 bin TL ödedi.

İstanbul'daki AKP'li Güngören Belediyesi'nin, sosyal medyada ve katıldıkları televizyon programlarında iktidarı savunan, yandaşlara ait anket şirketlerine binlerce lira ödediği ortaya çıktı.

Güngören Belediye Meclisi'nin CHP'li Meclis Üyesi Hüseyin Uyanık, belediyenin Denetim Komisyonu Raporu'na karşı şerh raporu hazırladı. CHP'li Uyanık, belediyenin ödeme yaptığı iki şirkete mercək tuttu.

Uyanık'ın raporunda, CNN Türk canlı yayınında tırnaklarını kesmesi ile gündem olan ve AKP'ye yakınlığıyla bilinen Hakan Bayrakçı'nın sahibi olduğu Sonar Araştırma Şirketi'ne belediye kasasından 2022'de 150 bin TL ödendiği belirtildi. Belediyenin ödeme yaptığı araştırma şirketleri Bayrakçı ile sınırlı değil. Yeni Şafak gazetesinin de yazarı olan İhsan Aktaş'a ait Genar Araştırma Şirketi'ne de 200 bin TL ödeme yapıldığı tespit edildi.

57 İhale Kaptı

Genar Araştırma, kamudan son 10 yılda 57 ayrı ihale aldı. Bu ihalelerin toplam bedeli ise 22 milyon TL'yi buluyor. Şirketin en fazla ihale aldığı yerlerin başında da AKP'li Bağcılar Belediyesi ve İstanbul Büyükşehir Belediyesi (İBB) geliyor. Genar, Bağcılar Belediyesi'nden 9, AKP döneminde İBB'den 8, AKP'li Tuzla Belediyesi'nden 7, Başakşehir Belediyesi ile Kocaeli Büyükşehir Belediyesi'nden 5'er ihale aldı. Ayrıca şirketin RTÜK, üniversiteler, Kültür ve Turizm Bakanlığı ile Milli Eğitim Bakanlığı gibi kurumlardan da ihaleler aldığı öğrenildi.

AKP'Lİ ŞIRNAK BELEDİYE BAŞKANININ AİLE ŞİRKETİNE KIYAK!

Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı tarafından Hatay'da yapılması planlanan '2'inci Etap Kırsal 500 Deprem Konut Yapım İşi' 1 milyar 672 milyon 973 bin TL'ye Ankara merkezli MAY İnşaat Taahhüt Müşavirlik ve Mühendislik Sanayi ve Ticaret Limited Şirketi'ne verildi.

İktidar, bilim insanlarının tarım arazilerinin üstüne ve artçılar devam ederken yapılan inşaatların tehlikelerine yönelik uyarılarına karşın alelacele deprem bölgelerinde konut çalışmalarını sürdürüyor.

Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı'na bağlı Yapı İşleri Genel Müdürlüğü 20 Mart'ta Hatay'daki "2'inci Etap Kırsal 500 Deprem Konutu Yapım İşi" için ihaleye çıktı. Toplamda üç şirketin katıldığı ihaleyi 31 Mart'ta 1 milyar 672 milyon 973 bin TL'ye Ankara merkezli MAY İnşaat Taahhüt Müşavirlik ve Mühendislik Sanayi ve Ticaret Limited Şirketi aldı.

Birden fazla ortaklı aile şirketi olan MAY İnşaat'ta tanıdık bir isim yer alıyor. MAY İnşaat, 31 Mart 2019 yerel seçimlerinden sonra AKP'den Şırnak Belediye Başkanı seçilen Mehmet Yarka'nın aile şirketi olarak biliniyor. Yarka, başkan seçildikten sonra şirketteki payını Ahmet Yarka ve Doğukan Yarka'ya devretti. Şirket, 1 milyar 371 milyon TL'lik Ümraniye'deki kentsel dönüşüm ihalesini almasıyla da gündeme gelmişti. Mehmet Yarka, katıldıkları davet usulü ihale henüz sonuçlanmadan Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanı Murat Kurum'u ziyaret etmişti.

En Çok İhale TOKİ'den

Sitesinde yer alan bilgilere göre MAY İnşaat, aralarında Gaziantep Stadyumu, Sarp Sınır Kapısı, Hakkâri Havalimanı'nın bulunduğu birçok projeye imza attı. Buna göre şirket, 2011'den bu yana kamudan 18 ihale aldı. En çok TOKİ'den ihale alan şirket sadece buradan 1 milyar 460 milyon 272 bin TL kazandı. Adalet Bakanlığı, Yapı İşleri Genel Müdürlüğü ve Şırnak İl Özel İdaresi'nden ihale alan MAY İnşaat, 4 milyar 943 milyon 629 bin TL kazandı.

DERE YATAĞINDA ORGANİZE ÖLÜM

Sayırsız ölüme yol açan hatalı yapılaşmalardan ders çıkarılmıyor. Çevre Bakanlığı Zonguldak Filyos çay yatağı ile tarımsal alan, çayır ve meralara, "Gökçebey Organize Sanayi Bölgesi" yapılması için değişikliğe gitti.

Zonguldak'ın Gökçebey ilçesinde devam eden Organize Sanayi Bölgesi(OSB) kurma çalışmaları yeni bir aşamaya geldi. Çevre Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı Mekânsal Planlama Genel Müdürlüğü Zonguldak-Bartın-Karabük Çevre Düzeni Planı'nda değişikliğe gitti. Filyos Çayı'nın iki yakasında, 64 hektar arazi Oranize Sanayi Bölgesi (OSB) ilan edildi. 'Tarım arazisi', 'taşkın alan ve dere yatağı', 'tarımsal niteliği korunacak alan', 'çayır ve

mera' ve 'Filyos çay yatağı' olarak tanımlanan yaklaşık 64 hektar büyüklüğündeki araziye OSB alanı olarak değiştiren Bakanlığın, askıya çıkardığı karara bölgede yaşayan yurttaşlar tepki gösterdi. Sel ve deprem açısından büyük risk taşıyan alanın ekolojik değerinin de çok büyük olduğunu söyleyen yurttaşlar, hazırladıkları dilekçelerle askıya çıkan plana itiraz etti.

Felakete Davetiye

Zonguldak Çevre Koruma Derneği Başkanı Ahmet Öztürk, "Meydana gelen Kahramanmaraş merkezli son deprem ve sonrasında yaşanan sellerde bu tip riskli alanlardaki yapılaşmanın nasıl felaketler yarattığını hepimiz kahrolarak görmüşken bakanlığın aldığı karar inanılır gibi değil. İlan edilen Gökçebey OSB, Filyos Irmağı'nın iki yakasında, 412 hektar üzerine kurulacak. Tamamı alüvyonlu toprak üzerinde inşa edilecek OSB'nin sel ve su baskını riski nerdeyse yüzde yüz. Herhangi bir depremde sivilaşma etkisi nedeniyle yıkım kaçınılmaz olacak. Filyos Çayı gibi bölgemizin tek su kaynağının kirlenmesi, en önemli tarım alanlarının yok edilmesi pahasına böyle bir yatırımı planlamak bile isteye felakete davetiye çıkarmaktır. Ortasından ırmak geçen OSB gibi bir planlama harikası yaratan cin fikirileri nereye havale edeceğimi bilemiyorum" dedi.

İlan edilen OSB planlamasına karşı kapsamlı bir itiraz dilekçesi hazırladıklarını da söyleyen Öztürk, "Bölgenin en değerli ekosistemi üzerinde planlanan Gökçebey OSB, toprak üreten fabrika olan taşkın alanlarının üzerinde planlanıyor. Sucul ve karasal canlıların yaşam alanlarını yok edip Kızılırmak Deltası'ndan Sakarya Irmağı'na kadar olan bölgenin ekolojik değeri en yüksek bölümünün ekosistem bütünlüğü bozuluyor. Uluslararası sözleşmelere, yerel hukuka olduğu kadar sürdürülebilir kalkınma ilkelerine de aykırı olan değişiklik, eskinin de eskisi bir planlama mantığının ürünüdür, derhal iptal edilmelidir" diye konuştu.

Öztürk, sözlerini şu şekilde tamamladı: "Yapılan planlama, kıyıların herkesin eşitlik ve serbestlikle yararlanması ilkesine de aykırı. İtiraz dilekçemizi Çevre Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü'ne sunacağız. İtirazımız kabul edilmez, çalışmalar sürerse, bu kez hukuk yoluyla doğamızı korumaya çalışacağız."

MENZİL'DEN, SABUN SATIŞI...

Depremi ardından Kızılay'a gıda sattığı iddia edilen Menzil Cemaati'nin AKP döneminde İBB'ye de kalıp sabun ile Ramazan erzağı sattığı ortaya çıktı. Ayrıca AKP'li ilçe belediyeleri de Menzil'den gıda satın almış.

Seçimlerde yine iktidara desteğini açıklayan Menzil Cemaati'nin AKP döneminde İstanbul Büyükşehir Belediyesi'ne (İBB) kalıp sabun ve ramazan erzağı sattığı açığa çıktı.

Menzil Cemaati'nin ticari faaliyet yürüttüğü şirketlerinden biri de Nakış Toptan Gıda Sanayi ve Ticaret Anonim Şirketi. Bu şirket aracılığı ile cemaatin 9 Aralık 216 tarihinde İBB iştiraki İSPARK'a 84 bin 807 TL bedelle kalıp sabun sattığı açığa çıktı. Aynı şirket 19 Temmuz 2013 tarihinde de yine İSPARK'a 130 bin 542 TL bedelle ramazan erzağı sattı.

Belediyeler Sıraya Girmiş

Ayrıca Nakış Toptan Gıda Şirketi'nin AKP'li belediyeler ile kurduğu diğer ticari ilişkiler ise şu şekilde:

- 29 Nisan 2020: Kocaeli'ndeki AKP'li Körfez Belediyesi 277 bin TL'lik erzak kolisi
- 26 Haziran 2012: İstanbul'daki AKP'li Bayrampaşa Belediyesi'ne 283 bin TL'lik gıda malzemesi
- 7 Haziran 2012: İstanbul'daki AKP'li Esenler Belediyesi'ne 120 bin TL'lik gıda malzemesi satıldı.

6 Şubat'ta meydana gelen büyük deprem felaketinin ardından Kızılay'ın, Menzil Cemaati'ne bağlı Nakış Gıda isimli bir şirketten gıda malzemesi, yardım kolisi satın aldığı iddia edilmişti. Depremzedeler için yapılan bu alımın ihalesiz olarak gerçekleştirildiği öne sürüldü. Ayrıca Menzil Cemaati'ne mensup olduğu bilinen Kızılay Başkan Yardımcısı Fatma Meriç Yılmaz'ın bu alıma aracılık ettiği, Kızılay Başkanı Kerem Kınık'ın ise bilgisi olduğu belirtildi.

Ayrıca Nakış Gıda firmasının ofisi, Menzil Cemaati'nin İstanbul'daki merkezi olan Tuzla'daki Semerkant Kültür Merkezi'nin içerisinde yer alıyor.

Destek Açıklaması

Menzil Cemaati'ne bağlı Beşir Derneği, GENÇKON, Semerkand Vakfı ve TUMSİAD tarafından kısa bir süre önce yayımlanan ortak açıklamada, Cumhurbaşkanlığına destek verileceği ifade edilmişti.

Açıklamada, Türkiye'nin 'istikrara ihtiyacı olduğu' belirtilerek, şunlar kaydedildi:

"Milletimiz afetin yaralarını sarmaya odaklanmış, dayanışma ruhunun tesis ettiği huzur ve güven ikliminde sandığa gidecek, yine dünyaya örnek bir tablo sergileyecektir. Net hedeflerin hızlıca ve kararlılıkla hayata geçirilebilmesi adına geçtiğimiz kritik dönemin tecrübesini önemsiyoruz. Bu vesileyle hem Cumhurbaşkanlığı hem de Milletvekili Genel Seçimlerinde Cumhuriyet'i destekliyoruz."

HER GÜN EN AZ BEŞ İŞÇİ KATLEDİLDİ

İSİG Meclisi'nin yılın ilk üç ayına ilişkin raporuna göre en az 463 kişi iş cinayetinde yaşamını yitirirken yalnızca martta 130 işçi hayatını kaybetti. Bu yıl en çok ölüm deprem ve trafik kazası nedeniyle yaşandı.

İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği (İSİG) Meclisi, bu yılın ilk 3 ayında yaşanan iş cinayetleri raporunu açıkladı. Buna göre 2023 yılının ilk üç ayında en az 463; martta ise 130 işçi iş cinayetlerinde katledildi. Veriler en çok cinayetin inşaat ve yolda gerçekleştiğini ortaya koyarken ölüm sebeplerinde yılın ilk üç ayında ilk sırayı deprem aldı. Her gün en az 5 işçinin iş cinayetlerinde hayatını kaybettiğine değinilen raporda, bölgede kaybedilen işçilerin bilgisine ulaşmanın ise neredeyse imkânsız olduğuna değinildi.

60 Kentte Cinayet

Rapordan öne çıkanlar şöyle:

- Depremde Hatay İskenderun Devlet Hastanesi binasının A bloku yıkıldı. Enkaz altında 18 sağlık emekçisi ve 80 hasta hayatını kaybetti. Hatay Eğitim ve Araştırma Hastanesi Ek Hizmet Binası'nda da enkaz altında 7 sağlık emekçisi hayatını kaybetti. Adıyaman Arsemas Hotel'de geçici görevlendirme ya da eğitim için bulunan 32 kimya işçisi, İsias Otel'de bulunan 32 rehber ve Kahramanmaraş Büyükşehir Belediyesi'nin kulüp binasında kalan 8 güreşçi hayatını kaybetti.

- Uzun çalışma saatleri, yoğun çalışma, sigortasız çalışma ve her türlü kuralsızlığın hakim olduğu ve sendikal örgütlenmenin yok gibi ya da zayıf olduğu bir meslek motokuryelik. 18 motokurye iş cinayetlerinde hayatını kaybetti.

- Cinayetlerin önemli nedeni trafik, servis kazaları. Ancak bu ölümler trafik kazası olarak görülüyor.

- SGK iş kazası istatistiklerinde kadın işçi ölümleri toplam ölümlerin yüzde 2'sidir. Oysa 2023 yılının ilk üç ayında kadın işçi ölüm oranını yüzde 8 olarak tespit ettik. Bu ölümler esas olarak tarımda yoğunlaştığı için kayda alınmıyor.

- Sayısı 7-8 milyona ulaşan ve büyük bir çoğunluğunun 'ücretli çalışan' olduğu göçmen işçilerin iş cinayeti sonucu ölümleri de artıyor. Bu yılın ilk üç ayında en az 24 göçmen iş cinayeti tespit edildi.

İŞ CİNAYETLERİ RAPORU/ MART

- İş cinayetlerinde ölen işçilerin 29'u sendikalı (yüzde 6,26), 434'ü sendikasız (yüzde 93,76).
- 2023 yılının ilk üç ayında 60 şehirde iş cinayeti tespit edildi.

Raporda ayrıca Pazarcık ve Elbistan depremleri sonrası yıkım, enkaz kaldırma, depolama ile tekrar gündeme gelen asbest sorununa da dikkat çekildi. Asbest sorununun yıllardır bir işçi-halk sağlığı sorunu olduğuna değinilirken üzerinin örtüldüğü belirtildi.

ÇOCUK CEZA İNFAZ KURUMLARI

Çocuk koruma sisteminin bir parçası olan çocuk adalet sistemi, mağdur, sanık ya da tanık olarak yargı sistemine dahil olan çocuğun durumuna özgü yaklaşım, mevzuat, örgütlenme ve hizmetler bütünüdür. Çocuk adalet sisteminin temel amacı, adalet mekanizmasıyla bir şekilde karşı karşıya gelen çocukların durumlarına uygun özel muameleye tabi tutulması, her aşamada yararlarının gözetilmesi, korunması ve adalet mekanizmasının yıpratıcı süreçlerinden en az zararla çıkmalarının sağlanmasıdır.

Türk hukuk sisteminde yetişkinler için suç oluşturan fiiller çocuklar için de suç teşkil etmektedir. Çocuk suçluluğunu yetişkin suçluluğundan ayıran hükümler, çocukların içinde buldukları yaş ve gelişim özellikleri nedeniyle farklı değerlendirilmesi gerçeğine dayanmaktadır. Bu nedenle Türkiye'de tamamen kendi sınırları çizilmiş, yetişkin ceza adaletinden bağımsız kılınmış müstakil bir çocuk adalet sistemi yoktur.

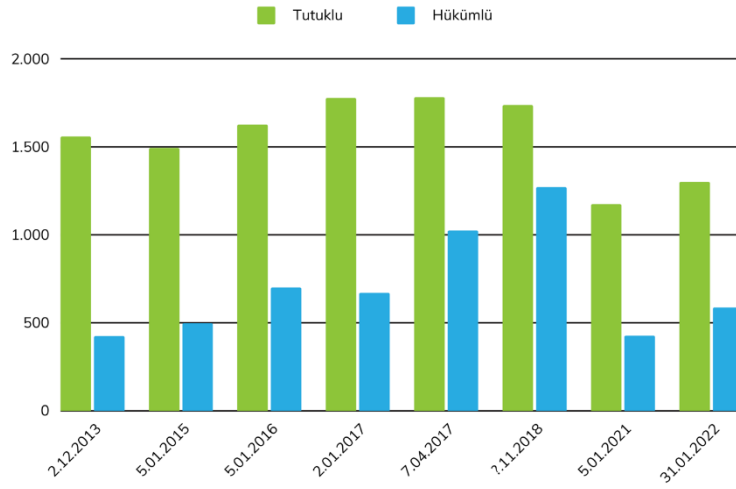
Türkiye'de çocuktan daha çok suçu ve cezayı merkeze alan suç kontrol anlayışı hakimdir.

Geleneksel yaklaşımın baskın olduğu bu sistemde hâkim, savcı, infaz koruma memuru ve polis gibi toplumun güvenliğini ve huzurunu sağlayan meslek elemanları ön plana çıkmaktadır. Çocuğun haklarını koruyarak toplumla bütünleşmesine katkı sağlayacak psiko-sosyal müdahale meslekleri ise ikinci planda kalmaktadır

Onarıcı bir yönü olmayan çocuk ceza infaz kurumları çocukların psikososyal durum ve ihtiyaçlarını karşılayamamaktadır. Çocuk cezaevlerinin tutulma şartları ve infaz usulleri çocuğun çocuk olmaktan gelen haklarına erişememesine neden olmaktadır. İzleme görevi olan kurumların görevlerini yerine getirmemeleri, çocuk cezaevlerinde yaşanan hak ihlallerini izlemek amaçlı çalışan STK'lara bu doğrultuda izin verilmemesi, cezaevinde bulunan çocuk ve ailelerinin bu kurullara yönelik başvurularda yeterli bilgi sahibi olmaması neticesinde hak ihlalleri açısından çocuk cezaevleri bir bilinmezlik kuyusuna dönüşmüş durumdadır. Ayrıca ceza infaz usulleri kimi zaman çocukların yetişkinler gibi infaza uğramalarına neden olmaktadır. Ceza infaz kurumlarındaki tutulma şartları ise çoğu zaman örgün eğitimde olması gereken çocukların eğitim hakkına erişememelerine; sağlık problemi yaşayan çocukların sağlığa erişimleri konusunda ihlallere yol açabilmektedir. Ayrıca çocukların cezaevlerinde aldıkları disiplin cezaları, sağlık problemleri vb. çocukların ailelerini de ilgilendirebilecek konularda ailelerin bilgilendirilmesi gerekmektedir.

Çocuk Cezaevlerindeki Koşullar ve Usuller

15 Nisan 2020'de yayınlanan 7242 sayılı yasayla koşullu salıverilme süreleri değişmiş, infaz hesaplamasında 12-15 yaş arasında hapisanede geçirilen her bir gün 3 gün, 15-18 yaş arasında hapisanede geçirilen her bir gün 2 gün sayılmıştır. Salgın döneminde yapılan bu değişiklikler, hükümlü çocuklar için tahliyelerinin yaklaşması anlamına gelirken tutuklu çocukların alternatif yollarla denetimde tutulmalarına ilişkin herhangi bir düzenleme yapılmamıştır.

Türkiye’de; Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu (TİHEK), ulusal önleme mekanizması görevi gereği il/ilçe insan hakları kurulları, ceza infaz kurumları ve tutukevleri izleme kurulları, Türkiye Büyük Millet Meclisi İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu hapisane ziyaretleri yapmaktadır. Çocuk tutuklu/hükümlülerin bu kurullara erişimi konusunda genel bir bilgisizlik mevcuttur. Hem cezaevinde bulunan çocuklar hem de ailelerinin bu kurullara olan bilgisizliği söz konusu cezaevlerinde yaşanan hak ihlallerinin tespiti ve incelemelerin yapılmasını kısıtlamaktadır. Yukarıda ismi geçen kurullardan herhangi birinin çocuk cezaevlerine ve çocuk tutuklu/hükümlülerine yönelik sistemli bir inceleme yapmadığı ve bu doğrultuda bir rapor hazırlamadığı görülmektedir. TİHEK’in 2017-2020 yıllarını kapsayan toplam 79 cezaevi ziyaretlerinden yalnızca ikisi çocuk cezaevlerine yöneliktir.

Mevzuata göre çocuklar, suç tipine göre çocuk mahkemeleri ya da çocuk ağır ceza mahkemelerinde yargılanmaktadır. Bu kuralın istisnası; o adli yargı bölgesinde çocuk mahkemelerinin bulunmaması dolayısıyla genel mahkemenin “çocuk mahkemesi sıfatıyla” yargılamayı yürütmesi ya da mahkemelerin çocuklar ve yetişkinlerin ortak bir suça ilişkin aynı dosyada ama yetişkin mahkemesinde yargılanmasına karar vermesidir. Soruşturma aşamasında yetişkinler gibi çocukların da tutuklanmasına ya da adli kontrol altına alınmasına sulh ceza hakimlikleri karar verir. Sulh ceza hakimlikleri, soruşturma aşamasında bir hakimin karar vermesi gereken görevlerde yer alır. Kovuşturma aşamasında çocukların çocuk hakları alanında bir uzman hakimle muhatap olması yasadaki düzenlenmişken soruşturma aşamasında böyle bir gereklilik gözetilmemiştir. Çocukların yetişkin mahkemelerinde yargılanması ya da sulh ceza hakimlikleri tarafından tutukluluk kararları verilmesi, çocuk adalet sistemi üzerinde uzmanlaşmış uygulayıcılara erişilemediğini göstermektedir.

Adalet Bakanlığı’nın 2015-2019 yıllarını kapsayan stratejik planındaki hedeflerinden biri, çocuk mahkemelerinin yaygınlaştırılmasıdır. 5 yıllık planın sonunda 4 adet çocuk ağır ceza mahkemesi, 12 adet çocuk mahkemesi eklendiği görülmektedir. Adalet Bakanlığı 2021 yılı faaliyet raporuna göre Türkiye genelinde 22 çocuk ağır ceza mahkemesi, 112 çocuk mahkemesi bulunmaktadır.

Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü anneleriyle tutulan çocukların sayısını pandemi dönemi öncesinde Kasım 2018 itibarıyla 743, pandemiden sonra Mart 2021 itibarıyla 345 olarak açıklamıştır.

Çocuk destek merkezleri (ÇODEM)’nde uygulanan bakım tedbiri Çocuk Koruma Kanunu’nda yer alan koruyucu ve destekleyici tedbirlerden biridir. Türkiye’de özgürlüğünden yoksun bırakılan çocuklar; Aile Bakanlığı çatısı altındaki ÇODEM’lerde değil, Adalet Bakanlığı çatısı altındaki çocuk ve gençlik kapalı ceza infaz kurumları ile çocuk eğitim evlerinde tutulmaktadır. Çocuk hapisanelerinin kapasite ve lokasyonlarına göre çocuklar, geçici ya da sürekli olarak yetişkin hapisanelerinin çocuk koğuşunda da kalabilmektedir. Özellikle kız çocukları için yetişkin hapisanesinde tutulmak bir istisna değil, asıl uygulama haline gelmiştir.

Türkiye’de çocuk ve Gençlik Kapalı Ceza İnfaz Kurumları; Ankara Diyarbakır, Hatay, İstanbul, İzmir, Kayseri ve Mersin illerinde; Çocuk Eğitimevleri ise; Ankara, İstanbul, İzmir ve Elazığ illerinde bulunmaktadır. Söz konusu bu

dağılım neticesinde pek çok çocuğun ailesinden, okulundan, avukatlarından uzakta tutulduğu sonucu çıkarılabilmektedir. Kapalı ceza infaz kurumları çocukların bedensel ve ruhsal sağlıkları açısından uygun olmayan kurumlardır. Yine bu ceza infaz kurumlarında tutulan çocukların eğitim ve sağlık haklarına erişimleri de oldukça kısıtlı veya hiç yoktur. Boş zaman aktiviteleri ve kültürel faaliyetlere erişimleri tamamen tutuldukları cezaevinin çocuk haklarına bakış açısına göre şekillenmektedir. Çocuk eğitimevleri açısından da denetim ve sınırlılıklar kapalı ceza infaz kurumları ile oldukça benzerdir.

Türkiye'deki mevzuata göre suçu işlediği iddia edilen yaşı 18 yaşın altında olsun ya da olmasın bir gencin adalet sistemine dahil olmasına ilişkin halihazırda herhangi bir sosyal politika belirlenmemiştir. Türkiye İstatistik Kurumu'nun (TÜİK) verilerine göre 15-34 yaş arası ceza infaz kurumuna giren kişi sayısı, toplam kişi sayısının %49'unu oluşturmaktadır. Bu oran Türkiye'de gençlere yönelik ceza adalet politikası çalışılmasının önemini göstermektedir. Çocuk ve Gençlik Ceza İnfaz Kanunu Tasarısı, Adalet Bakanlığı'nın 2015-2019 stratejik planında yer almasına rağmen 2019-2023 stratejik planından çıkarılmıştır.

Kural olarak bir çocuğun hakkındaki hapis cezası kesinleştiğinde doğrudan eğitimevine gönderilir. Eğitimevleri yetişkinlerin tutulduğu açık ceza infaz kurumlarının çocuk infaz sistemindeki muadilidir. Uzun süren ya da 18 yaşa yakın başlayan yargılamalar dolayısıyla hakkındaki hüküm 18. Yaş gününde kesinleşmeyen çocuklar, eğitimevine ya da muadili olan açık hapisaneye doğrudan gönderilme hakkını kaybetmektedir

Çocuk ve gençlik kapalı ceza infaz kurumlarının tutulma şartları, eğitimevlerinden ağırdır. Çocukların burada dış dünyayla iletişimleri, eğitim-öğrenim hakkından faydalanmaları, boş zaman aktiviteleri ve kültürel faaliyetlere erişimleri son derece sınırlıdır. Eğitimevlerinde bu haklara ulaşım nispeten daha kolaylaştırılmıştır. Yetişkin hapisanelerinin çocuk koşullarında kalan çocuklar ise haklara erişim açısından daha zorlayıcı şartlar altındadır

Çocuk Adalet Sisteminin İyileştirilmesine Yönelik Öneriler

İzleme kurulları, herhangi bir ihbara gerek olmaksızın periyodik olarak izleme ve kontrol ziyaretlerinde bulunmalıdır. Ancak bu izleme çalışmaları sırasında çocuklara yönelik bir misilleme yapılamamasına ilişkin önlemler alınmalıdır.

Koruyucu ve destekleyici tedbirler, suçu önleme hedefiyle de revize edilmeli ve uygulanmalıdır.

Çocukken suç işlediği iddiasıyla hapsedilen kişiler için süreli hapis cezalarında asgari koşullu salıverilme süresi gözden geçirilmeli, infaz sisteminde dış dünyayla uyumu güçlendirecek denetimli serbestlik modelleri benimsenmelidir.

Ceza İnfaz Kurumları çocuk haklarına uygun kurumlar olmadığından çocukların hapsedilmesi pratiğinden vazgeçilmeli, BMÇHS Madde 37 odağında gerekli yasal düzenlemeler yapılmalıdır.

Çocuk tutuklu/hükümlülerin avukatlarıyla, sivil toplum kuruluşlarıyla, çocuk hakları alanında çalışan hukukçularla dinlemeye tabi olmadan ücretsiz ve sınırsız iletişim kurabileceği kanallar oluşturulmalıdır.

Çocukların hastane sevkleri, kullandıkları ilaçlar, doktor raporları, aldıkları disiplin cezaları, talep dilekçeleri vb. vasileri, aileleri ve avukatlarının ulaşabileceği bir sistemde tutularak çocuğun maruz bırakıldığı durumlar hakkında yakınlarının düzenli bilgi edinmesi sağlanmalıdır.

Çocuk Adalet Sistemi alanında çalışan sivil toplum örgütlerinin hapisanelerde hak temelli izleme faaliyetleri yapması için sivil toplumu da kapsayıcı bir politika benimsenmelidir.

Çocuk ceza infaz kurumlarında adli destek büroları kurularak çocukların yargılama dosyaları dışında ihtiyaç duyduğu danışmanlıklar da verilmelidir.

DOWN SENDROMLU BİREYLERİN EĞİTİMİ VE KARŞILAŞTIKLARI SORUNLAR

Down sendromu, sıradan bir insan vücudunda bulunan kromozom sayısı 46 iken, down sendromlu bireylerde fazladan bir adet 21. kromozom olması nedeniyle ortaya çıkan bir kromozom anomalisidir. Hücre bölünmesi sırasında yanlış bölünme sonucu 21. kromozom çiftinde fazladan bir kromozom yer alması ile meydana gelir, **tedavi edilmesi gereken bir hastalık değil, genetik bir farklılıktır.**

Down sendromu, bireylerin zihinsel özel gereksinimine sebep olur. Down sendromlu bireyler **daha yavaş öğrenir, karışık sonuca varma ve yargı konularında, soyut kavramları öğrenmede, konuşmada zorlanırlar; ancak bu durum öğrenmeye engel değildir.** Ayrıca, bu güçlükler her Down sendromlu kişide aynı şekilde ve etkide olmaz. Down sendromlu bireylerle ilgili önemli bir nokta da şudur: **down sendromlular öğrenir ve öğrendiğini kaybetmez.**

En önemli nokta ise şudur: Down sendromlu çocuklar çevreleri (aile, okul, akranlar, hizmet sağlayıcılar vb.) tarafından desteklenir, engelli olmayan akranları ile bir arada aynı ortamda büyürlerse hem zihinsel hem de sosyal becerileri daha üst düzeye çıkar. **Bu sebeple Hayat Boyu Eğitim, down sendromlu çocukların gelişimi ve hayata tam katılımı için en önemli araçtır.** Eğitimlerle hayat boyu yapılması gereken günlük fiziksel, zihinsel ve sosyal aktiviteleri, iş hayatında ihtiyaç duyacakları becerileri güçlenecektir.

- **Türkiye Down Sendromu Derneği'nin tavsiyesine göre, down sendromlu bireylerin eğitim süreci Down sendromlu bebeklerin bir ayını doldurması ile başlamalı ve hayat boyu değişen ihtiyaçlarına göre devam etmelidir.** 1 aydan itibaren fizyoterapi ile başlayan eğitim daha sonra bireysel eğitim, dil terapisi diye devam eder.
- Eğitimde okul öncesi kreşler ile başlayan ve örgün eğitimle devam eden bu yaşam boyu öğrenim sürecinde Down sendromlu çocukların eğitimlerden akranları gibi fayda görebilmeleri için her çocuk gibi okul öncesi eğitime 3 yaşından itibaren başlamaları ve yaşı ilerledikçe diğer çocuklar gibi eğitim basamaklarında ilerlemeleri; **okul öncesi ve okul çağında eğitimlerine engeli olmayan akranları ile aynı sınıfta, aynı okulda, aynı derslerde bireyselleştirilmiş bir müfredatla devam etmeleri; sınıflarda öğrenimlerini destekleyecek uygun araç, materyaller ile kolaylaştırıcı ve gerektiğinde özbakım ihtiyaçları için okullarda görev alacak eğitilmiş uygun destek personeline erişebilmeleri, destek eğitim hizmetlerini okul içerisinde alabilmeleri; okul yönetimleri ve öğretmenler tarafından kabul görmeleri çok önemlidir.**
- **Yani, down sendromlu çocukların diğer çocuklar gibi okul süreçlerini takip etmesi, bu arada ise destek eğitimler alması gerekmektedir.**
 - ❖ Milli Eğitim Bakanlığı'nın verilerine göre **özel gereksinimli çocukların 425.774'ü okullara kayıtlıdır ama resmi veriler olmadığı veya açıklanmadığı için kaçının okula devam edebildiği ve kaçının down sendromlu olduğu bilinmemektedir.** Aynı çalışmada anasınıfı ve ilköğretimdeki öğrenci sayıları 344.292 iken Ortaöğretimde bu sayı 81.482'dir. **Yani okulda kayıtlı gözükten öğrenciler ortaöğretime geldiğinde büyük oranda sistemden ayrılmaktadır, ailelerden alınan bilgiler ışığında ortaöğretim öncesinde okula kayıtlı gözükten bir kısım öğrencinin sadece okula kayıtlı görüldüğü ama devam edemediği bilinmektedir.**

Bu durumun sebebi genellikle erişilebilirlik sıkıntıları, eğitim ortamlarının kapsayıcı şekilde düzenlenmemiş olması, ayrılaştırılmış ortamlara yönlendirilmeleri, uygun müfredat, araç, materyal ve personelin sağlanmamış olması, okuldaki kişilerin olumsuz davranış ve tutumları ile yasaların olması gerektiği şekilde düzenlenmemesi ve uygulanmamasıdır.

Türkiye Down Sendromu Derneği'nin Raporuna göre,

- 1. Anayasamız başta olmak üzere Milli Eğitim Kanunu, Özel Eğitimi düzenleyen kanun ve yönetmelikler, Birleşmiş Milletler Engelli Hakları Sözleşmesi ve Çocuk Hakları Sözleşmesi ile eğitim hakkı koruma altına almış durumdadır. Ne var ki yasalardaki yetersizlikler ve uyumsuzluklar sebebi ile ciddi eğitim hak ihlalleri ortaya çıkmakta, kapsayıcı eğitime bir türlü geçilememekte ve ihlali gerçekleştiren kişi ve kurumlara bir yaptırım uygulanamamaktadır.** Özel Eğitim kanunumuz çok yetersiz ve eskidir. Özel eğitim yönetmeliklerle düzenlenmekte ama kanunun yetersizliği ve BM Engelli hakları sözleşmesi ile uyumsuzluğu sebebi ile gereğini yerine getirememektedir.
- 2. Yasalarda hukuki sorumluluk kısmı eksiktir.** Bilindiği üzere bir hak ihlali olduğu zaman bu ihlal ile ilgili süreç uzun sürmekte ve bu süreçte eğitim ya da sağlık hizmeti alamayan engelli bireylerin mağduriyetleri artmaktadır. **İhlali yapan kişi ve kurumlara bir hukuki sorumluluk yüklenmemektedir.** Yani örnek olarak; bir okul bir çocuğu sınıfa kabul etmediğinde o çocuğun eğitiminin kesintiye uğramasından ve ailesiyle birlikte yaşadığı travmadan dolayı bu ihlali yapan kişi veya kurum sorumlu tutulmamaktadır. Halbuki uygulamayı yanlış yapan veya yapmayan kişi ve kurumların bu davranışlarından dolayı bir hukuki sorumluluğunun olması gerekmektedir.
- 3. Down sendromlu çocuklar için en verimli eğitim ortamının engelli olmayan akranları ile bir arada okuyabildiği ortamlar olduğu bilimsel çalışmalarla da ortaya konmuştur. Yani down sendromlu öğrencilerin kreş yaşıyla birlikte kapsayıcı eğitim ortamlarında akranları ile eğitim alması gerekmektedir. BM engelli Hakları sözleşmesi ayrımcı eğitim ortamlarına karşı olmasına rağmen ülkemizde özel eğitim sınıfları ve özel eğitim okulları bulunmakta ve her geçen gün ana sınıftan itibaren bu sınıf ve okulların sayısı artırılarak tecrit ve ayrımcılık pekiştirilmektedir.**

- Milli Eğitim Bakanlığı istatistiklerine göre örgün eğitimde yer alan 425.774 özel gereksinimli öğrenciden kaynaştırma sınıfında okuyan 319.300 öğrencinin kaçının Down sendromlu olduğunu belli değildir, çünkü bu veriler paylaşılmamaktadır. **Fakat bu istatistiklerden özel gereksinimli öğrencilerin 106.474'ünün ayrıştırıcı ortamlarda eğitimine devam ettiği ve bu sayının 102.392'sinin Down sendromlu, zihinsel engelli ve otizmliler çocukların okuduğu okullarda okuduğunu görmekteyiz.**

4. Engelli çocukların kendilerine bir eğitim hakkı olarak verilen ayda 8-12saat ücretsiz özel eğitim ve rehabilitasyon hizmetlerinden yararlanabilmelerinin hastanelerden ÇÖZGER (Çocuklar İçin Özel Gereksinim Raporu) alma ve bu raporu veren hekim heyetinin çocuğun alabileceği eğitimleri belirlemesi ön şartına bağlanmış olması **Down sendromlu çocuklar için 1 aylık olduğundan itibaren alması gereken eğitimlere erişimin önünde ciddi bir engeldir.**
5. Özel eğitim düzenlemeleri bireysel ihtiyaç ve farklılıkları göz önüne almamaktadır. Bu sebeple tüm Down sendromlu çocuklar haftada 2 saat ve aynı içeriklerde özel eğitim ve rehabilitasyon hizmetlerinden yararlanmaktadır. **Halbuki tanısı aynı olsa dahi bu çocukların gelişimleri ve destek ihtiyaçları birbirinden farklıdır.** Ayrıca verilen eğitimlerin çeşitliliği çok sınırlıdır. Fizyoterapi, dil terapisi ve bireysel eğitimlerle sınırlı tutulmaktadır. Halbuki bu çocukların zaman zaman başka destek eğitimlere ihtiyacı olmaktadır.
6. **Özel eğitim öğretmeni eksikliği önemli bir konudur. 2021 yılında MEB'nin açıkladığı rakamlara göre 22.427 özel eğitim öğretmeni açığı vardır.** Yıllardır devam eden bu sorun çeşitli ortamlarda bildirilmiş olmasına rağmen YÖK ve MEB tarafından personel açığının kapatılabilmesine yönelik uygun çalışmalar yapılmamakta, bunun yerine alan dışı öğretmen atamaları, uzaktan sertifika programları ile eğitim niteliğini düşürecek çözümler getirilmektedir.
7. Down sendromlu çocukların dil gelişimi ve konuşmasına yönelik olarak dil ve konuşma terapisinden yararlanmaları elzemdir. Bu hizmeti kişiler özel eğitim ve rehabilitasyon merkezlerinden (ÖERM) alabilmektedir ama çoğu rehabilitasyon merkezinde bu uzmanlar yer almamaktadır. **ÖERM sayısı 2020 Nisan ayında MEB tarafından 2673 adet olarak açıklanmıştır. Pek çok ilde çocuklar bu hizmete erişememektedir.** Devlet tarafından bu terapiler için yapılan ödemelerin yetersizliği ve yeterli sayıda uzman yetiştirilememesi sorunun ana kaynağıdır.
8. **Kaynaştırma öğrencilerine bir hak olarak verilmiş olan ve okullarda açılması zorunlu olan destek eğitim odaları çoğu zaman açılmamaktadır.** Bu sınıflarda görev alacak öğretmenler bulunamamaktadır. Destek eğitim kaynaştırma uygulaması ile okuyan öğrencilerin ihtiyacı ve hakkıdır.
9. Kaynaştırma veya daha ileri versiyonu olan ve Milli Eğitim Bakanlığının 2023 vizyon belgesinde de geçen kapsayıcı eğitimden Down sendromlu çocukların faydalanabilmesi için destek personelin sağlanması gerekmektedir. **Okullarda engelli öğrencilerin bireysel programlarını takip edecek, eğitim desteklerini belirleyecek, öğretmenlere yol gösterecek birimlerin yanı sıra sınıf içinde öğrenciye ve öğretmene destek olacak MEB tarafından görevlendirilmiş kolaylaştırıcı kişilerin olması gerekmektedir.**

(Pandemi öncesi imzalanan bir genelgeyle sadece kaynaştırmada okuyan otizmliler çocuklar için ailelere kendi kolaylaştırıcı kişilerini sınıfa sokma hakkı tanınmıştır. Bu düzenleme başlı başına diğer engel gruplarını ve kolaylaştırıcı kişinin ücretini karşılayamayacak ailelerin çocuklarını dışarıda bırakan ayrımcı bir uygulamadır.)

10. **Down sendromlu gençler üniversite sınavlarına girebilmekte ama sınav esnasında gerekli destekleri alamadıkları için başarılı olamamaktadırlar. Okul süresince sadeleştirilmiş bir müfredat okumalarına rağmen herkes ile aynı sorulara cevap vermeleri beklenmektedir.** Her engelli öğrenciye yapıldığı gibi Down sendromlu öğrencilere de sınavda gerekli destekler sağlanmalıdır.
11. Down sendromlu bireyler ve diğer zihinsel özel gereksinimli bireylerin istihdamı büyük önem arz etmektedir. Bu bireylerin kendilerine gelir yaratabilen, topluma katma değer sağlayabilen, toplumla birlikte yaşayabilen bireyler olması gereklidir. Okul hayatından sonra bunu sağlamanın yolu istikrarlı bir iş hayatıdır. **Maalesef engelli kotaları veya diğer teşvikler firmaların Down sendromlu veya diğer zihinsel özel gereksinimli bireyleri tercih etmesine yeterli gelmemektedir.**

Bu sebeple istihdamda zihinsel özel gereksinimli bireyler yok denecek kadar azdır, var olanların da işlerinde sürekliliğin sağlanması oldukça zordur veya gerçek bir çalışan olarak görülmemektedir.

Türkiye Down Sendromu Derneği'nin down sendromlu bireylerin eğitim alanında yaşadıkları sorunların çözümünü açısından talepleri ise şöyle;

1. Down sendromlu kişilere ait verilerin tutularak kamuoyu ile paylaşılması,
2. Down sendromlu çocukların okullaşma oranlarının, hangi kademede ve hangi eğitim ortamında kaç Down sendromlu çocuk olduğu verilerinin paylaşılması,
3. Milli Eğitim Kanununun "Kapsayıcı Eğitim İlkesi" ile BM Engelli Hakları sözleşmesine uygun biçimde yenilenmesi ve özel eğitimin de bu kanun içerisinde yer almasını, tüm yönetmeliklerin bu kapsamda güncellenmesini,
4. Yeni ayrıştırılmış ortamlar yaratılmamasını mevcut bütçelerin kapsayıcı okullar için kullanılması,
5. **Kapsayıcı eğitime geçebilmek için şu anda uygulanmakta olan kaynaştırma/bütünleştirme uygulamalarının iyileştirilmesi** ve çocuğun üstün yararı ilkesi gözetilerek akademik ve destek biriminin kurulması, burada görev alacak personellerin ve sorumluluklarının belirlenmesi, okullarda özbakım konusunda engelli öğrencilere yardımcı olacak uygun eğitimden geçmiş hem kadın, hem erkek destek personelinin verilmesi, sınıf içi uygulamalarda destek ihtiyacı olan öğrenciler için sınıflara MEB tarafından birer kolaylaştırıcı kişisi (gölge öğretmen) atanmasını sağlayacak **gerekli yasal düzenlemelerin yapılması**,
6. Özel eğitim ve rehabilitasyon hizmetlerinin saat ve içeriklerinin çocuğa özel olarak RAM'lar tarafından belirlenmesi, bu kapsamda devlet tarafından yapılan ödemelerin yine çocuğun üstün yararı ilkesi gözetilerek çocuğa göre planlanmasına yönelik sistem değişikliği çalışmalarının başlatılması,
7. Özel eğitim öğretmeni açığının hem okullarda hem özel eğitim rehabilitasyon merkezlerinde kapatılabilmesi için MEB ve YÖK tarafından gerekli projeksiyonların yapılması, üniversitelerin bu konudaki kapasitelerinin hızla artırılması, **ihtiyaç olan açıkların karşılanması için sertifika programları ile öğretmen açığının kapatılması uygulamasının bırakılması**,
8. Down sendromlu çocukların dil terapistlerine erişimi kolaylaştıracak önlemlerin hızla hayata geçirilmesi,
9. **Okulların açılması ile destek eğitim odalarının açılmasının yasal bir zorunluluk olduğu konusunda okul yönetimlerine gerekli bilgilendirmenin yapılması**, destek eğitim odaları ile ilgili yasal düzenlemelerin revize edilerek bu odaların eğitim yılı başladığı andan itibaren kaç gün süre içinde açılması gerektiğinin yönetmelikte net şekilde yazılması ve sınıf için öğretmen bulunamamasının önüne geçecek düzenlemelerin yapılması,
10. **Üniversite sınavına giren Down sendromlu gençlere ek süre verilmesi, sınav cevap şıklarının azaltılması, yanlış cevapların doğru cevapları etkilememesi, sınav sorularının kendi seviyelerine uygun şekilde sadeleştirilmesi**, sınavda bir okutman verilmesi, sınav kitapçığının okutmanda değil sınav boyunca önlerinde olmasının sağlanması gibi kolaylaştırıcı önlemlerin alınması,
11. Down sendromu bireyler için doğumdan itibaren yaşam sonuna kadar ailelere ve kişinin kendisine yol gösterici olacak kişiye özgü yan bireyselleştirilmiş bir Bağımsız Yaşam Planı (BYP) oluşturulması,
12. **Destekli İstihdam Sisteminin ülkemizde hızla kurulması, korumalı işyerleri yerine bu sistemin geliştirilmesine bütçe ayrılması**, İŞKUR'un Destekli İstihdam Sisteminde çalışabilmesi için yönetmeliklerin düzenlenmesi ve İŞKUR personel sayısının artırılmasına yönelik çalışmalar yapılması.

İKTİDARIN GÖÇMENLERE 'AÇIK KAPI' POLİTİKASI VE DEMOGRAFİK DEĞİŞİM RİSKİ

İki yıl gecikmeli yayınlanan Uluslararası Göç İstatistikleri, Ortadoğu ve Orta Asya ülkelerinden Türkiye'ye yönelik göçün yüzde 117 arttığını, Iraklı ve Afganların başı çektiğini gösteriyor. Türkiye'den yurt dışına göç

edenler ise ağırlıkla gençlerden, nitelikli-egitimli insanlarımızdan oluşuyor. İktidarın 'açık kapı' politikaları, orta ve uzun vadede radikal bir demografik değişim riskini barındırıyor!

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) iki yıldır yayınlamadığı Uluslararası Göç İstatistiklerinin 2021 yılı sonuçlarını nihayet açıkladı. Özellikle başta doktorlar olmak üzere, mühendisler, bilişim ve yazılım uzmanlarından sonra son olarak yurt dışına veteriner hekim göçü de hızlandı. Türk Veteriner Hekimler Birliği Merkez Konseyi daha önce yılda 2-3 olan veteriner hekim göçünün hızlandığını, yılbaşından bu yana 200 veterinerin 'iyi hal kâğıdı' olarak yurt dışına gittiğini duyurdu.

İktidarın siyasi, ekonomik, sosyal politikalarıyla ülkelerinden kopan, mesleklerini yurt dışında yapmaya yönelenlerle eğitimli-nitelikli insan gücümüz eriyor. Ülkelerin refahında, kalkınmasında, geleceğinde en önemli unsurların başında gelen 'beşeri sermayesini' hızla yitiren Türkiye'nin içinde bulunduğu bu durumun tek sorumlusu 21 yıldır ülkeyi yöneten iktidardır.

TÜİK verileri, ağırlıkla Ortadoğu ve Orta Asya ülkelerinden olmak üzere, Türkiye'ye göç edenlerin sayısının 2021 yılında 2020'ye kıyasla yüzde 116,9 artışla 739 bin 364 kişi olduğunu, bunların yüzde 51,9'unun erkek, yüzde 48,1'inin kadın göçmenlerden oluştuğunu gösteriyor.

2021 yılında Türkiye'den yurt dışına göç edenler ise yüzde 55,7'si erkek, yüzde 44,3'ü kadın olmak üzere toplam 287 bin 651 kişi olmuş. Türkiye'ye göç edenler arasında 20-24 ve 25-29 yaş grubundakiler ilk sırada. Yani ülkemize gelen yüz binlerce yabancı uyruklunun büyük bölümü genç nüfus. Türkiye'den göç edenler arasında da ilk sırada 25-29 ve 30-34 yaş grubundakiler yer alıyor. Türkiye genç, eğitimli, nitelikli beşeri sermayesini kaybederken, ülkemize gelen göçmenlerde ilk beş sırayı yüzde 12,1 ile Irak, yüzde 10,9 ile İran, yüzde 6,5 ile Özbekistan, yüzde 6 ile Suriye ve yüzde 5,5 ile Afganistan vatandaşları alıyor. Ülkemizdeki milyonlarca Suriyelinin yanı sıra sınırlarımızdan rahatlıkla geçen Afganlara ait görüntüler sıklıkla gündemde yer alıyor. İran üzerinden yoğun kaçak Afgan göçü alan Türkiye'de oluşan bu tabloya karşı iktidarın duyarsızlığı kabul edilemez!

Pek çok ülke gayrimenkul alımı veya yatırım-girişim sermayesi karşılığı oturma-çalışma izni, vatandaşlık verdiği yabancılara seçme-seçilme hakkı vermiyor. İktidarın gayrimenkul karşılığı vatandaşlık uygulamasında ise 400 bin dolarlık gayrimenkul alıp vatandaşlık verilenler, anında tu m T.C. yurttaşlarıyla eşit haklara, seçmen olmaya hak kazanıyor. Özellikle Ortadoğu ülkeleri ve Afganistan'dan gelen geniş, kalabalık aileler bir gayrimenkul alımıyla topyekun vatandaş ve seçmen oluyor. **Seçimde bu yolla vatandaş olarak oy kullanacak yurt dışı doğumlu yabancı seçmen sayısı 1,3 milyon!**

KİMSEYİ ALDATAMAZ, KANDIRAMAZ!

İktidar, seçim sloganını 'Doğru adımlarla yola devam' olarak açıkladı. Cumhurbaşkanı Erdoğan, 2007'deki sloganı 'güncellediklerini' ilan etti. Şimdi Türkiye Yüzyılı iddiasıyla doğru adımlar atmaya vaat ediyor. Önce 21 yıl boyunca 85 milyona yaşattıkları acıların ve yoklukların hesabını vermek zorundalar!

Cumhurbaşkanı Erdoğan partisinin seçim beyannamesinin hazırlandığını, seçim sloganlarının ise 'Doğru adımlarla yola devam' olarak belirlendiğini açıkladı. 2007'deki 'Durmak yok yola devam' sloganının Türkiye Yüzyılı çerçevesinde bu şekilde güncellendiğini ifade etti. Yaklaşık bir aydır eski bir maliye bakanını milletvekilliğine, iktidarın ekonomi politikalarını değiştirmek ve güncellemek için ikna etmeye çalışan Cumhurbaşkanı Erdoğan, yeni sloganla 21 yıldır hiçbir şeyi 'doğru yapmadıklarını, yaptıkları yanlışlarla ülkeyi batırıp, felaketin eşiğine getirdiklerini' itiraf etti.

*Faizde nasla başlattıkları Yeni Ekonomi Modelinin (YEM) doğru olmadığını, iflas ettiğini de ilan etmiş oldu.

Güncellenen 'doğru adımlarla yola devam' sloganı, 15 Temmuz darbe teşebbüsünden sonra söylediği 'Aldatıldık, Allah'ım ve milletim bizi affetsin' söyleminin bir başka versiyonu. 21 yıldır halkı aldattıklarını, doğru olan bir şey yapmadıklarını ifade eden bu slogan, yeni bir 'aldatma' planının, kandırma senaryosunun söze dökülmüş hali.

Cumhurbaşkanı Erdoğan güncellenmiş sloganı duyurduktan sonra bir daha imar affını gündemlerine almayacaklarını söyledi. İşte bu, yine 'yanlış yaptık, millet bizi affetsin' diyerek, 21 yıldır hesabı verilmeyen milyarlarca TL deprem vergilerinin, yerle bir olan 11 ilin, yitirilen 50 binden fazla canın, 'kefensiz ve kimliksiz' defnedilen binlerce yurttaşın, hayatları bir gecede sıfırlanan 13 milyon vatandaşın vebalinden kurtulma çabasıdır.

Kendi bakanlığına dezenfektan satıp yolsuzluğa bulaşan bakanına, bir de hizmeti için teşekkür eden, COVID-19 ölümlerinin sayısını halktan gizleyen, ülkeyi kara para cennetine, uyuşturucu baronları ve mafyaların meskenine

çevirerek Gri Liste'ye sokan, 2011'den bu yana 8 milyon sığınmacının 81 ile yayılmasına göz yuman bir iktidar, şimdi çıkıp ülkeye ödettiği bedellerin görmezden gelinmesini istiyor. Doğru adımlarla yola devam edeceğini vaat ediyor.

Uyarılara kulak tıkayıp ülkeyi Suriye bataklığına sürükleyerek yüzlerce şehide vesile olan, Mısır'da, Suriye'de, İsrail'de, AB ve ABD ile ilişkilerde ipleri kopartıp, 10 yıl sonra yanlısını fark ederek 'normalleşme' arayışıyla doğru adımlar atacağını söylüyorsa, tüm bu yanlışların hesabını kim verecek?

Şayet şimdiden sonra doğru adımlarla yola devam edeceklerse, 21 yıllık yanlışlar yığınının bir sorumlusu olmalı ve hesabını vermeli. Bu aldatmaca sloganla itiraf edilen yanlışların üstü örtülemez, hesap vermekten kaçılmaz. **21 yıl yanlış yapıp, millete yalan söyleyen bir iktidar artık doğru yapacağını söylese de miadını doldurduğu için kimseyi aldatamaz, kandıramaz.**

ERDOĞAN, SİYASİ RAKİPLERİYLE HALK ÖNÜNDE YÜZ YÜZE TARTIŞMAKTAN KAÇAMAZ.

Muhalefetin seçim kampanyası tanıtımları, video ve propaganda metinleri iktidar medyasının sansürü, yasaklama ve yayınlamama uygulamalarıyla engellenmeye başlandı. Tüm liderlerin, adayların plan-programlarını bilmek, vaatlerini öğrenmek halkın ve seçmenin demokratik hakkıdır. Demokratik bir seçim için özgür tartışma ortamı sağlanmalıdır.

Seçimde Cumhurbaşkanı adaylarının oy pusulasındaki yerleri kurayla belirlendikten sonra kampanyalara başlı süreci ve seçim kampanyası dönemine girildi. Beklendiği gibi iktidar ve kamu kaynaklarıyla beslediği medyası sergiledikleri tavır ve uygulamalarla kamuoyunu yanıltmadı. Halkın vergileri ve kamu kaynaklarıyla, merkezi bütçeden finanse edilen TRT, yıllardır anayasada hüküm altına alınan tarafsızlık ilkesini rafa kaldırdı. Diğer iktidar medyası da gerek iktidar destekli finansman ve siyasi talimatlı yayın politikalarıyla muhalefetin sesini kısmaya öncelik veriyor.

Öyle ki, İzmirli bir gencin tasarladığı ve halka açık marketlerde raflara yapıştırılan masum muhalif etiketler bile iktidarı korkuttu. Gözaltı uygulamasıyla gözdağı verilmeye çalışılırken, düzmece şekilde 'seçim kanununa muhalefet' suçlamasıyla dava dosyası hazırlandı.

21 yıldan bu yana tek sesli bir medya zemini hazırlamak için kamunun siyasi ve ekonomik tüm olanaklarını seferber eden iktidar ve Cumhurbaşkanı Erdoğan bir kez bile ekranlarda siyasi rakipleriyle karşı karşıya gelme, yüz yüze tartışma, eleştirilere ve sorulara tahammül cesaretini gösteremedi. Demokratik tartışmayı içselleştiremeyen bir siyasi zihniyeti 21 yıldır sürdüren Cumhurbaşkanı Erdoğan, ellerine verilen soruları yöneltirken kendisine methiyeler düzen gazeteciler eşliğinde, yanıtları prompterdan okuduğu 'kurgu' yayınlar dışında bir siyasi tartışma programından hep kaçtı.

*İktidarı boyunca siyasi rakipleriyle kameralar önünde, ekranlarda karşı karşıya gelmekten ve tartışmaktan sürekli kaçınan bu siyasi tavır, özgüvensizliğin yansımasıdır.

Dünyadaki tüm demokrasilerde seçimde rakip liderlerin seçmenin tercih yapmasına olanak sağlamaları, bunun için de yüz yüze halkın önünde konuşup, tartışarak buna zemin yaratmaları demokrasiyi özümsemenin, seçmene saygının ve siyasi etiğin temel gereğidir. Türkiye'de 80'li, 90'lı yıllarda, tek kanallı TV ve radyo döneminde bile bu demokratik ilke ve gelenek yaşatıldı. Ancak 2002'den bu yana 21 yıllık AKP iktidarı boyunca Cumhurbaşkanı Erdoğan, siyasi rakipleriyle münazaradan, bağımsız ve meslek etiğini özümsemiş gazetecilerin soracağı cesur sorulardan hep kaçtı.

Demokratik bir seçim, eşit ve demokratik siyasi rekabet için dört Cumhurbaşkanı adayının katılacağı bir programın halkın vergileriyle, bandrol ücretleriyle finanse edilen TRT'de düzenlenmesi, seçmene saygının ve demokrasinin temel ilkesidir. **Aynı zamanda 'tarafsız kamusal yayıncılık' görevi doğrultusunda TRT'nin anayasal yükümlülüğü ve sorumluluğudur.**

YANLIŞ ZAMAN, YANLIŞ İNSAN

Seçim beyannamesini açıklayan AKP, Erdoğan için "Doğru zaman doğru adam" sloganını kullanacak. Daha önce de sunulan vaatlerin birçoğu tekrarlanırken kendisinin ortaya çıkardığı sorunlar beyannamede yer aldı.

AKP'li Cumhurbaşkanı Erdoğan dün partisinin seçim beyannamesini açıkladı. Ankara Spor Salonu'nda gerçekleştirilen toplantıda ayrıca milletvekilleri de tanıtıldı. 14 Mayıs'ta gerçekleşecek seçimde AKP "Doğru adımlarla yola devam", Erdoğan ise "Doğru zaman doğru adam" sloganını kullanacak.

AKP her ne kadar bu sloganı kullansa da vaatlerin ve söylemlerin yalan olduğu çok açık. Daha önce 2023 hedeflerinde ve 2018 seçim beyannamesinde kullandığı birçok vaat bu beyannamede de tekrarlandı. Ayrıca mülakatın kaldırılması gibi AKP'nin hayatımıza soktuğu birçok sorun da vaatler arasında yer aldı. Erdoğan'ın açıkladığı, vaat diye sattığı hayaller ve gerçekler şöyle:

Beyan: Eğitimde, okulundan öğretmenine, üniversitesinden yurduna tüm unsurlarıyla güçlü bir altyapı kurduk.

Gerçek: Dindar nesil yetiştirme amacıyla eğitim AKP'nin aracına dönüştürüldü. İmam hatiplerin sayısı artırılırken fen bilimleri ve Anadolu liselerine üvey evlat muamelesi yapıldı. 'Her ile üniversite' politikasıyla akademinin içi boşaltıldı. Öğrencilerin barınma sorununu en derinden yaşadığı dönem oldu.

Beyan: Sağlıkta, hastaneleriyle, personeliyle, genel sağlık sigortasıyla, hizmete erişimin kolaylığıyla, dünyaya örnek olan bir seviyeye geldik.

Gerçek: AKP iktidarının sağlık alanında gerçekleştirdiklerini iddia ettiği 'reform' ve 'yenilikler' havada kaldı. Vatandaşlar, devlet hastanelerinde randevu bulmakta zorlanırken, tedaviye erişim her geçen gün daha da sancılı bir sürece dönüşüyor. Cildiye gibi bazı bölümlerde ise randevu bulmak neredeyse imkânsız hale geldi.

Beyan: Partimize de adını verdiğimiz adaletin, tüm kurum ve kurallarıyla, vicdanları mutmain edecek şekilde tecellisi için çok büyük mücadele verdik. Hukuk devletimizi güçlendirecek reformları kesintisiz devam ettireceğiz.

Gerçek: Türkiye, hukukun üstünlüğü endeksine göre dünya genelinde 2022'de 140 ülke arasında 116'ncı sırada yer aldı. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne en çok başvuru Türkiye'den yapıldı. Adalet Bakanlığı, İnsan Hakları Eylem Planı'nda öngörülen hedeflerin yarısından fazlasını bile hayata geçiremedi.

Beyan: Hayata geçireceğimiz "gelir tamamlayıcı aile destek sistemiyle", hiçbir hanenin gelirinin belirli bir seviyenin altına düşmemesini temin edeceğiz.

Gerçek: Tüketici Hakları Derneği'nin yaptığı araştırmaya göre nüfusun yüzde 60,4 dolayında kesimi yani 51 milyon 600 bin kişi açlık sınırının altında yaşıyor.

Beyan: Sosyal yardımlarımızı, yoksul insanlarımıza destek vermenin ötesinde, insanlarımızın yoksulluk seviyesine düşmesini önleyecek bir yaklaşımla yeniden yapılandıracağız.

Gerçek: Erdoğan'ın bu vaadi yeni değil. 2023 hedeflerinde de yoksulluğun yüzde 10'un altına düşürülmesi hedeflenmişti. TÜİK'in son verilerine göre ise ülkede sürekli yoksulluk oranı yüzde 13,8 olarak gerçekleşti. En düşük gelire sahip yüzde 20'lik grubun toplam gelirden aldığı pay ise yüzde 6,1'de kaldı.

Beyan: Ekonomimizi; yatırım, istihdam, üretim, ihracat ve cari fazla yoluyla büyütmei sürdürüleceğiz.

Gerçek: Kasım 2022'de 31,5 milyon olan istihdam edilen sayısı şubat ayında 30,9 milyona düştü. 12 aylık cari açık 55,4 milyar dolara yükselerek son 10 yılın rekorunu kırdı.

Beyan: Enflasyonu yeniden tek haneli rakamlara düşürerek, ülkemizi bu sorundan mutlaka kurtaracağız.

Gerçek: AKP bu vaadi ilk olarak 2002 seçimlerinden önce dile getirmişti. 2002'de enflasyon oranı yüzde 29,75'ti. 2022 enflasyon oranı ise yüzde 64,27 olarak gerçekleşti.

Beyan: Kişi başına düşen milli gelirimizi 3 bin 600 dolardan 10 bin 600 dolara yükselttiğimiz gibi, önümüzdeki dönemde önce 16 bin dolara, ardından da daha yüksek seviyelere ulaştıracacağız.

Gerçek: AKP'nin 2023 hedeflerinde "Kişi başı geliri 25 bin dolara çıkaracağız" denilmişti. Fakat kişi gelir 2022'de 10 bin 655 dolar oldu. Şimdi 2023'ün oldukça gerisinde bir vaat belirlendi.

Beyan: 5 yılda 6 milyon yeni istihdam oluşturarak, işsizlik oranımızı yüzde 7 seviyesine gerileteceğiz. Kadın ve genç istihdamına özel önem vermeyi sürdüreceğiz.

Gerçek: İşsizlik oranı 2012'de 9,2'ydi. TÜİK'in son verilerine göre ise şu anda işsizlik yüzde 10,7. Genç işsizlik oranı ise yüzde 19,2. Geniş tanımlı kadın işsizliği oranı ise yüzde 29,6.

Beyan: Kamuya işe alımları, görevin getirdiği zorunluluklar dışında mülakatı kaldırarak, gençlerimizin sınavlardaki başarı sıralamasına göre yapacağız.

Gerçek: En dikkat çeken vaatlerden biri bu oldu. Çünkü muhalefet sürekli mülakat sistemini eleştirirken AKP bu uygulamaya sahip çıktı. Hatta mülakat uygulaması AKP tarafından getirildi.

Beyan: Hızlı tren hattımızı 13 bin 400 kilometreye, toplam demiryolu ağıımızı 28 bin 600 kilometreye ulaştırmayı planlıyoruz.

Gerçek: Aynı vaat 2018 seçim beyannamesinde de yer almıştı. 2018'de "YHT ve HT ağını 13 bin km'ye genişleteceğiz" denilmişti. Fakat şu ana kadar sadece 1.213 kilometrelik YHT hattı inşa edilebildi.

Beyan: Dönem sonunda büyük baş hayvan varlığımızı 19 milyona, küçük baş hayvan varlığımızı 68 milyona çıkartarak, vatandaşlarımızın ekonomik fiyatlarla ete erişimini kolaylaştıracağız.

Gerçek: Yine hayvan varlığının artırılması da 2018 hedeflerindendi. Ancak 2022'de büyükbaş hayvan sayısı bir önceki yıla göre yüzde 5,6 azalarak 17 milyon 24 bin oldu. Küçükbaş hayvan sayısı ise bir önceki yıla göre yüzde 2,2 azalarak 56 milyon 266 bin oldu.

SURİYE KONUSUNDA SOMUT SONUÇ YOK!

3 Nisan'da Moskova'da yapılan Türkiye, Rusya, İran, Suriye Dışişleri Bakan Yardımcıları toplantısından somut bir sonuç çıkmadı. Suriye, Türkiye ile normalleşme için TSK'nın tümüyle çekilmesi olmak üzere masaya sürdüğü koşullardan geri adım atmadı. Toplantı sonrası Rusya Dışişleri Bakanının Ankara ziyareti, muhtemelen Esad'ın talepleri doğrultusunda iktidarın TSK'yı kısmen Suriye'den çekmesi mesajını içeriyor!

Türkiye, Rusya, İran ve Suriye temsilcilerinin yer aldığı toplantıdan sonra herhangi bir resmi ortak açıklama yapılmaması, yakın dönem için somut bir sonuca varılmadığını gösteriyor. Rus ve Suriye medyasında hükümet yetkililerine dayandırılan haberlerde, önümüzdeki dönemde dışişleri bakanları düzeyinde ikili bir görüşmenin yapılabileceği uzun vadede ise devlet başkanları görüşmesinin planlanabileceği yer aldı. Birleşik Arap Emirlikleri (BAE) Suriye ile yürütülen müzakerelere katılmak ve gerek Dışişleri Bakanları gerekse olası liderler zirvesi toplantısına ev sahipliği yapmak istediğini daha önce açıklamıştı. Suriye ve Türkiye Dışişleri Bakanlarının ikili buluşması BAE'de gerçekleşebilir.

Suriye Devlet Başkanı Beşar Esad, Türkiye ile normalleşme ve Cumhurbaşkanı Erdoğan ile bir araya gelmek için bazı şartlar öne sürmüştü. Öncelikle liderler buluşmasında Putin'in de yer almasını isteyen Esad'ın, kırmızı çizgisi TSK'nın Suriye'nin kuzeyindeki tüm bölgelerden çekilmesi. Esad ayrıca İdlib'in TSK tarafından boşaltılmasını, şehrin Suriye ordusuna devredilerek askeri hareketin engellenmemesini istiyor. Toplantının ardından Ankara'ya gelen Rusya Dışişleri Bakanının iktidardan Esad'ın talepleri doğrultusunda TSK'yı kısmen Suriye'den çekme mesajını ilettiğini öngörebilirim.

*İdlib'te Türkiye açısından o nemli handikaplardan birisi, TSK'nın çekilmesi sonrasında Suriye ordusunun başlatacağı operasyonun, buradan Türkiye'ye büyük ve yeni bir göç dalgasına zemin hazırlaması.

İktidar sınır bölgesinde önce çadır kentler, sonra da briket evler kurarak olası bir göç dalgasının sınıra dayanmasını önlemeyi, Türkiye sınırları dışında tutulmasını sağlamayı planlıyor.

*Ancak Suriye ordusu İdlib'e yönelik bir harekate giriştiğinde nasıl bir insani tablonun ortaya çıkacağını, 4-5 milyon insanın yaşadığı bu bölgeden gerçekleşecek olası göç dalgasının nasıl kontrolde tutulacağını kestirmek güç.

Tam bu aşamada 2011'den bu yana üyeliği askıya alınarak dışlanan Suriye'nin, Suudi Arabistan Veliht Prensi tarafından mayısta Riyad'da yapılacak Arap Birliği Liderler Zirvesi'ne davet edilmesi, davetin bizzat Esad'a yapılması o nemli ve kritik bir gelişme. Suudilerin Mısır tarafından da desteklenen bu daveti, Esad'ın bölgedeki ve Arap ülkeleri arasındaki konumunu yeniden güçlendirdiği gibi, Rusya ve İran'ı da arkasına alan Suriye liderinin siyasi, askeri ve ekonomik kazanç hanesine yazılabilir. Geline aşamada 2011'den bu yana devrilmeye çalışılan Esad'ın sürecin kazananı olarak, bölgedeki gelişmelerde önemli bir aktör haline geldiği söylenebilir.

ÇİN'İN DİPLOMATİK VE SİYASİ AĞIRLIĞINI PEKİŞTİRDİ.

Çin'in aracılığıyla Pekin'de başlatılan Suudi Arabistan-İran müzakereleri, geçen hafta iki ülke Dışişleri Bakanlarının bir araya gelmesi ve imzaladıkları diplomatik-ekonomik mutabakatla yeni bir aşamaya geçti. ABD'nin tepkisine neden olmasına rağmen varılan bu anlaşma, bölgede Çin'in rolünü ve ağırlığını pekiştirdi.

2016'da Suudi Arabistan'da bir Şii din adamının idam edilmesi ve Tahran'daki Suudi Arabistan Büyükelçiliğinin basılarak ateşe verilmesiyle İran ve Suudi Arabistan arasında kopan ilişkiler, geçen hafta Çin'in başkenti Pekin'de imzalanan anlaşmalarla yeniden işlerlik kazandı. Diplomatlar düzeyindeki temaslar ardından Pekin'de İran Dışişleri Bakanı Hüseyin Emir Abdullahiyan ve Suudi Arabistan Dışişleri Bakanı Prens Faysal bin Farhan el Saud arasında dostluk ve iş birliğini içeren mutabakatlar imzalandı. 7 yıl sonra gerçekleştirilen bu ilk resmi

temas anlaşmayla sonuçlanırken, Tahran ve Riyad Büyükelçiliklerinin yeniden açılması, karşılıklı büyükelçilerin atanması, iki ülke arasında uçak seferleri başta olmak üzere seyahatlerin yeniden başlatılması ve karşılıklı vizelerin kolaylaştırılması konularında anlaşıldılar. Ayrıca karşılıklı ekonomik ilişkilerin, iş birliğinin geliştirilmesi, ortak yatırımlara girişilmesi, petrol üretimi ve ticaretinde birlikte hareket edilmesi konularında da mutabakata varıldı. İki ülke dışişleri bakanları yaptıkları ortak açıklamada İran ve Suudi Arabistan'ın bölgeye güven, barış ve istikrarın getirilmesi, iki ülkenin ve halkların refahının artırılması için birlikte çalışacakları vurgulandı.

ABD'nin bölgedeki önemli müttefiki konumundaki Suudi Arabistan'ın ABD'nin yaptırım uyguladığı İran ile yakınlaşarak anlaşmaya varması, bu süreçte baş rolü Çin'in oynaması bölgemizdeki siyasi-ekonomik-stratejik ve askeri dengeler açısından önemli ve kritik bir gelişme. Çin Şii ve Sünni dünyasının lideri konumundaki iki ülkeyi bir araya getirip anlaşmalarını sağlayarak, Orta Doğu'da dengeleri ve denklemleri değiştiren diplomatik ve siyasi bir güç olma açısından çok büyük stratejik bir hamle yaptı.

✓ Yemen'de destekledikleri karşıt gruplarla birbirine karşı savaşıran İran ve Suudi Arabistan'ın anlaşması bu ülkedeki iç savaşın sona ermesine ve bölgede barışın tesisine zemin hazırlayacaktır.

İran'ın en önemli petrol ihraç pazarı olan Çin, Suudi Arabistan ile de petrol alımı ve Çin'de büyük kapasiteli bir rafineri kurularak 2024'te işletmeye alınması için anlaşma imzaladı. Çin, Suudilerle de petrol anlaşmasının Yuan ile yapılmasını istiyor. Şayet mutabakat sağlanır ve Suudiler Çin'le petrol ticaretinde Yuan'a geçerse, Petrodolarla ABD hakimiyeti çok ciddi bir hasar alacak. ABD, İran'a karşı İsrail'in yanı sıra uzun süredir Suudiler, BAE, Kuveyt, Bahreyn gibi Körfez ülkeleriyle ittifak halindeydi. BAE ve Bahreyn, İsrail ile İbrahim Anlaşmaları imzalayarak ilişkileri normalleştirdi. Suudiler anlaşma imzalamasa da destek verdi. Şimdi Çin'in bölgeye ağırlığını koyması, İran-Suud normalleşmesi, İran'ın da elini güçlendirecek. ABD tecridini zayıflatacak. Bölgede ve Körfez'deki dengeleri değiştirecek!